

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษารั้ครั้งนี้ เป็นการศึกษาความต้องการและการปรับตั้ทางสังคคของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ได้แจกแบบสอบถามไปจำนวน 440 และได้รับกลับมัจริงเป็นจำนวน 416 คน นำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC ผลการศึกษาค้ได้นำเสนอเป็น 6 ตอน ดังนี้.-

- ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มประชากร
- ตอนที่ 2 ข้อมูลการเปลี่ยนแปลงทางสังคคของกลุ่มประชากร
- ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความต้องการของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
- ตอนที่ 4 ผลการศึกษาคการปรับตั้ของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
- ตอนที่ 5 ผลการศึกษาคปัจจัยที่ม้ผลต่อความต้องการของผู้สูงอายุ
ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
- ตอนที่ 6 ผลการศึกษาคปัจจัยที่ม้ผลต่อการปรับตั้ทางสังคคของผู้สูงอายุ
ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มประชากร

ในส่วนนี้จะเป็นการเสนอข้อมูลทั่วไป เพื่อความเข้าใจเกี่ยวกับภูมิหลังและข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม รวมทั้งเพื่อให้ทราบถึงตัวแปรต่าง ๆ ที่คาดว่าจะม้ความสัมพันธ์กับความต้องการและการปรับตั้ทางสังคคของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยข้อมูลจะนำเสนอในรูปแบบของร้อยละ

เพศ

จากประชากรจำนวน 416 คน เป็นเพศชาย ร้อยละ 52.5 เพศหญิง ร้อยละ 47.5

อายุ

ประชากรผู้สูงอายุกลุ่มนี้มีอายุตั้งแต่ 60 - 89 ปี โดยกลุ่มที่มีอายุระหว่าง 60 - 65 ปี มีจำนวนมากที่สุดคือ ร้อยละ 41.1 รองลงมาคือกลุ่มที่มีอายุระหว่าง 66 - 70 ปี คือร้อยละ 22.8 สำหรับประชากรผู้สูงอายุระหว่าง 71 - 75 มีจำนวนร้อยละ 19.5 และประชากรผู้สูงที่มีอายุระหว่าง 76 - 80 ปีคิดเป็นร้อยละ 11.2 ส่วนกลุ่มที่มีอายุตั้งแต่ 80 ปีขึ้นไปมีจำนวนน้อยที่สุด คือร้อยละ 5.4

ระดับการศึกษา

ประชากรผู้สูงอายุกลุ่มนี้ ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับประโยคประถมศึกษาคิดเป็นร้อยละ 55.3 รองลงมาคือ กลุ่มผู้สูงอายุที่สำเร็จการศึกษาระดับประโยคมัธยมศึกษา คือร้อยละ 19.0 ประชากรผู้สูงอายุที่มีระดับการศึกษาคณะศึกษามีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 9.1 ส่วนกลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษาระดับอาชีวศึกษามีจำนวนน้อยที่สุดคือ เพียงร้อยละ 5.5 เท่านั้น

สถานภาพการสมรส

ประชากรผู้สูงอายุกลุ่มนี้ส่วนใหญ่ เป็นกลุ่มที่มีสถานภาพการสมรสแล้วร้อยละ 51.1 รองลงมาคือ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรสแล้วแต่คู่สมรสเสียชีวิตแล้วคิดเป็นร้อยละ 23.6 และกลุ่มผู้สูงอายุที่สมรสแล้วแต่ปัจจุบันเป็นหม้ายจากการหย่าร้าง แยกกันอยู่ คิดเป็นร้อยละ 21.2 สำหรับกลุ่มผู้สูงอายุที่มีสถานภาพโสดมีจำนวนน้อยที่สุด คือร้อยละ 4.1

เขตจังหวัด

ประชากรผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครคิดเป็นร้อยละ 63.2 รองลงมาอยู่ในเขตจังหวัดนนทบุรี ร้อยละ 10.6 ส่วนผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตจังหวัดสมุทรปราการคิดเป็นร้อยละ 8.2 กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตจังหวัดนครปฐมร้อยละ 8.9 สำหรับประชากรกลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตจังหวัดสมุทรสาครคิดเป็นร้อยละ 4.6 และประชากรผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตจังหวัดปทุมธานีมีจำนวนน้อยที่สุด คือร้อยละ 4.5 (ตารางที่ 4.1)

ตารางที่ 4.1
แสดงข้อมูลทั่วไปของกลุ่มประชากร

	ลักษณะข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ	ชาย	218	52.5
	หญิง	197	47.5
	รวม	415	100.0
อายุ	60 - 65 ปี	171	41.1
	66 - 70 ปี	95	22.8
	71 - 75 ปี	81	19.5
	76 - 80 ปี	47	11.2
	81 ปี ขึ้นไป	22	5.4
	รวม	416	100.0
	ระดับการศึกษา	ไม่ได้เรียน	46
ประถมศึกษา		230	55.3
มัธยมศึกษา		79	19.0
อาชีวศึกษา		23	5.5
อุดมศึกษา		38	9.1
รวม		416	100.0
เขตจังหวัด		กรุงเทพมหานคร	259
	สมุทรปราการ	34	8.2
	นนทบุรี	44	10.6
	นครปฐม	37	8.9
	สมุทรสาคร	19	4.6
	ปทุมธานี	23	4.5
	รวม	416	100.0

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับภาวะสุขภาพ

จากผลการศึกษาครั้งนี้ ภาวะสุขภาพของประชากรกลุ่มผู้สูงอายุเกี่ยวกับความสามารถในการเดินทาง การทำงานบ้าน ความอยากอาหาร ปัญหาหรือโรคประจำตัว ตลอดจนอุปสรรคในการดำเนินชีวิตประจำวัน แสดงผลการศึกษาดังนี้ :

- 1) ความสามารถในการเดินทางไปยังสถานที่อื่น ๆ โดยรถประจำทางหรือรถรับจ้าง หรือการขับรถไปเองได้ จะมีความสามารถอยู่ในระดับดีมากคิดเป็นร้อยละ 6.7 รองลงมาความสามารถในระดับดี คือร้อยละ 29.1 สำหรับความสามารถในระดับปานกลางอยู่ในจำนวนร้อยละ 41.3 และระดับความสามารถในระดับไม่ค่อยดีและไม่ดีเลขรวมคิดเป็นร้อยละ 22.9
- 2) ความสามารถในการทำงานบ้าน เช่น กวาดบ้านถูบ้าน การรดน้ำต้นไม้ การซ่อมแซมเครื่องใช้เครื่องมืออุปกรณ์ในบ้านเล็ก ๆ น้อย ๆ ประชากรกลุ่มผู้สูงอายุนี้ มีระดับความสามารถในระดับดีมากจำนวนร้อยละ 8.2 รองลงมาอยู่ในระดับดี คือร้อยละ 31.0 ระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ 39.9 สำหรับความสามารถในการทำงานบ้านระดับไม่ค่อยดีและไม่ดีเลขรวมแล้วคิดเป็นร้อยละ 21.0
- 3) ความรู้สึกละอายทานอาหารนานาชาติหรืออาหารรสชาติแปลก ๆ ประชากรกลุ่มผู้สูงอายุที่มีความอยากทานอาหารในระดับดีมาก คือร้อยละ 4.3 รองลงมาคือความอยากทานอาหารในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 14.9 สำหรับความอยากทานอาหารระดับปานกลาง คือร้อยละ 53.8 และความอยากทานอาหารในระดับไม่ค่อยดีและไม่ดีเลข รวมคิดเป็นร้อยละ 27.0
- 4) ความคิดเกี่ยวกับภาวะสุขภาพ จากผลการศึกษา พบว่า กลุ่มผู้สูงอายุมีความคิดเกี่ยวกับภาวะสุขภาพตัวเองว่ามีภาวะสุขภาพในระดับดีมากเพียงร้อยละ 3.6 รองลงมาในระดับดี คือร้อยละ 16.3 ผู้สูงอายุส่วนใหญ่คิดว่าภาวะสุขภาพตนเองอยู่ในระดับปานกลางคือร้อยละ 57.0 ส่วนภาวะสุขภาพในระดับไม่ค่อยดีและไม่ดีเลขรวมเป็นจำนวนร้อยละ 23.1 (ตารางที่ 4.2)

ตารางที่ 4.2
แสดงข้อมูลทั่วไปของกลุ่มประชากร เกี่ยวกับภาวะสุขภาพ

ลักษณะข้อมูล	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	ไม่ค่อยดี	ไม่ดีเลย	รวม
ความสามารถในการเดินทางไปสถานที่อื่น ๆ โดยรถประจำทางหรือรถรับจ้าง หรือขับรถไปเองได้ในระดับ	6.7	29.1	41.3	20.0	2.9	100.0
ความสามารถในการทำงานบ้าน เช่น กวาดบ้าน ถูบ้าน รดน้ำต้นไม้ซ่อมแซมเล็ก ๆ น้อย ๆ	8.2	31.0	39.9	18.8	2.2	100.0
ความรู้สึกลอยจากทานอาหารนานาชาติหรืออาหารรสชาติแปลก ๆ	4.3	14.9	53.8	24.1	2.9	100.0
ความคิดเกี่ยวกับภาวะสุขภาพ อยู่ในระดับ	3.6	16.3	57.0	20.2	2.9	100.0

ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาสุขภาพหรือโรคประจำตัว อุปสรรคในการใช้ชีวิตประจำวัน

จากผลการศึกษา พบว่าประชากรกลุ่มผู้สูงอายุที่มีปัญหาหรือโรคประจำตัวถึงร้อยละ 87.5 ส่วนอีกร้อยละ 12.5 จะเป็นผู้สูงอายุที่ไม่มีปัญหาหรือโรคประจำตัว

โรคประจำตัวของประชากรผู้สูงอายุเป็นมากที่สุดคือ โรคกระดูก ไขข้ออักเสบ ปวดเมื่อย คิดเป็นร้อยละ 41.8 รองลงมาคือ โรคชราคิดเป็นร้อยละ 19.0 ส่วนโรคหัวใจ ความดันโลหิตสูง พบเป็นร้อยละ 13.9 โรคนอนไม่หลับพบถึงร้อยละ 15.6 โรคระบบทางเดินอาหาร โรคเบาหวาน โรคระบบทางเดินหายใจ คิดเป็นร้อยละ 10.8 10.1 และ 7.0 ตามลำดับ ส่วนโรคอื่น ๆ มีร้อยละ 3.1

จากผลการศึกษา พบว่า สุขภาพของผู้สูงอายุที่เป็นอุปสรรคเล็กน้อยในชีวิตประจำวันคิดเป็นร้อยละ 54.2 รองลงมาสุขภาพของผู้สูงอายุที่ไม่เป็นอุปสรรคคือร้อยละ 35.7 ส่วนภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุที่เป็นอุปสรรคมากในการใช้ชีวิตประจำวันคือร้อยละ 10.1 (ตารางที่ 4.3)

ตารางที่ 4.3
แสดงเกี่ยวกับปัญหาสุขภาพและโรคประจำตัว อุปสรรคในการใช้ชีวิตประจำวัน

ลักษณะข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ปัญหาสุขภาพหรือโรคประจำตัว		
ไม่มี	52	12.5
มี	364	87.5
รวม	416	100.0
ปัญหาสุขภาพหรือโรคประจำตัว		
โรคหัวใจ ความดันโลหิตสูง	58	13.9
โรกระบบทางเดินหายใจ	29	7.0
โรคเบาหวาน	42	10.1
โรคกระดูก ไขข้ออักเสบ ปวดเมื่อย	174	41.8
โรกระบบทางเดินอาหาร	45	10.8
โรคนอนไม่หลับ	65	15.6
โรคชรา	79	19.0
อื่น ๆ	13	3.1
จำนวนผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว 1 โรค	278	66.8
จำนวนผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว 2 โรค	50	12.0
จำนวนผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว 3 โรค	26	6.2
จำนวนผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว 4 โรค	8	1.9
จำนวนผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว 5 โรค	1	0.2
จำนวนผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว 6 โรค	1	0.2
รวม	364	100.0

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ลักษณะข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สุขภาพเป็นอุปสรรคในชีวิตประจำวัน		
ไม่เป็น	141	35.7
เป็นเล็กน้อย	214	54.2
เป็นมาก	40	10.1
รวม	395	100.0
หมายเหตุ : ไม่ได้ตอบ 21 คน		

ฐานะทางเศรษฐกิจของประชากรผู้สูงอายุ

ประชากรผู้สูงอายุกลุ่มนี้ มีแหล่งรายได้มาจากบุตรหลานมากที่สุด คือร้อยละ 56.7 รองลงมาได้มาจากการทำงานด้วยตนเองคิดเป็นร้อยละ 23.1 ได้มาจากญาติพี่น้องร้อยละ 17.1 ได้มาจากเงินบำนาญคิดเป็นร้อยละ 14.2 และได้มาจากค่าเช่า ดอกเบี้ยจำนวนร้อยละ 9.6 อีกร้อยละ 0.2 มาจากแหล่งรายได้อื่น ๆ สำหรับแหล่งรายได้เหล่านี้ ผู้สูงอายुर้อยละ 85.5 มีรายได้มาจากแหล่งเดียว โดยมีสัดส่วนถึงร้อยละ 14.5 มีรายได้มากกว่า 1 แหล่ง แบ่งเป็นร้อยละ 8.5 มีรายได้มาจาก 2 แหล่ง ร้อยละ 5.3 มีรายได้มาจาก 3 แหล่ง และร้อยละ 0.7 มีรายได้มาจาก 4 แหล่ง

ส่วนรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ประชากรผู้สูงอายุกลุ่มนี้จะมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาทจำนวนมากที่สุดคือ ร้อยละ 38.9 รองลงมามีรายได้ระหว่าง 5,001 - 10,000 บาทคิดเป็นร้อยละ 26.2 ส่วนผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้หรือมีรายได้ไม่แน่นอนจะมีจำนวนร้อยละ 20.7 และผู้สูงอายุที่มีรายได้ระหว่าง 20,001 - 50,000 บาทคิดเป็นร้อยละ 2.4 สำหรับผู้สูงอายุที่มีรายได้มากกว่า 50,000 บาทต่อเดือนมีเพียงร้อยละ 0.7 เท่านั้น เมื่อสอบถามกรณีรายได้ไม่เพียงพอ ผู้สูงอายุจะได้แหล่งรายได้มาจากที่ใด ส่วนใหญ่ร้อยละ 64.9 ขอเพิ่มจากบุตร คู่สมรส และญาติ วิธีที่ใช้รองลงมาคือ การใช้อย่างประหยัด มีร้อยละ 43.0 และมีถึงร้อยละ 18.8 ที่จะต้องหารายได้พิเศษด้วยตนเอง ส่วนผู้สูงอายุที่ใช้วิธีกั๊มมีถึงร้อยละ 8.2 วิธีการหารายได้เพิ่มเติมเหล่านี้ ส่วนใหญ่ผู้สูงอายุใช้เพียงวิธีเดียว ร้อยละ 89.7 มีผู้ใช้ 2 วิธี ร้อยละ 8.2 มีสัดส่วนเพียงเล็กน้อยที่ใช้วิธีการมากกว่า 2 วิธี (ตารางที่ 4.4)

ตารางที่ 4.4
แสดงข้อมูลฐานะทางเศรษฐกิจของกลุ่มประชากรผู้สูงอายุ

ลักษณะข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
แหล่งรายได้มาจาก		
บุตรหลาน	236	56.7
เงินบำนาญ	59	14.2
ญาติพี่น้อง	71	17.1
ทำงานด้วยตนเอง	96	23.1
ค่าเช่า ดอกเบี้ย	40	9.6
อื่น ๆ	1	0.2
ผู้สูงอายุได้รายได้		
1 แห่ง	356	85.5
ผู้สูงอายุได้รายได้		
2 แห่ง	35	8.5
ผู้สูงอายุได้รายได้		
3 แห่ง	22	5.3
ผู้สูงอายุได้รายได้		
4 แห่ง	3	0.7
รวม	416	100.0
รายได้ประมาณเดือนละ		
ไม่มี/ไม่แน่นอน	86	20.7
น้อยกว่า 5,000 บาท	162	38.9
5,001 - 10,000 บาท	109	26.2
10,001 - 20,000 บาท	46	11.1
20,001 - 50,000 บาท	10	2.4
มากกว่า 50,000 บาท	3	0.7
รวม	416	100.0

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ลักษณะข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ในกรณีที่มีรายได้ไม่เพียงพอ ผู้สูงอายุ		
ขอเพิ่มจากบุตร คู่สมรส ญาติ	146	35.1
หารายได้พิเศษด้วยตนเอง	78	18.8
ใช้วิธีประหยัด	179	43.0
กู้ยืมจากผู้อื่น	34	8.2
กรณีผู้สูงอายุมีรายได้ไม่เพียงพอใช้วิธีหารายได้ 1 วิธี	373	89.7
กรณีผู้สูงอายุมีรายได้ไม่เพียงพอใช้วิธีหารายได้ 2 วิธี	34	8.2
กรณีผู้สูงอายุมีรายได้ไม่เพียงพอใช้วิธีหารายได้ 3 วิธี	8	1.9
กรณีผู้สูงอายุมีรายได้ไม่เพียงพอใช้วิธีหารายได้ 4 วิธี	1	0.2
รวม	416	100.0

ตอนที่ 2 การเปลี่ยนแปลงทางสังคม

ส่วนที่ 2 ผลจากการศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของประชากรกลุ่มผู้สูงอายุนี้ แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงของการประกอบอาชีพ ลักษณะอาชีพ และการเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตที่เปลี่ยนแปลงก่อนมีอายุ 60 ปี

ประชากรกลุ่มผู้สูงอายุกลุ่มนี้ ปัจจุบันไม่ได้ประกอบอาชีพคิดเป็นร้อยละ 69.6 และทำการประกอบอาชีพอีกร้อยละ 30.4 สำหรับผู้สูงอายุที่ยังประกอบอาชีพอยู่ส่วนมากจะมีอาชีพค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 24.0 รองลงมาประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัวคือร้อยละ 16.6 นอกจากนี้อีกร้อยละ 14.7 ประกอบอาชีพโดยการรับจ้างทั่วไป และทำเกษตรกรรมคือร้อยละ 7.9 ส่วนผู้สูงอายุที่รับเป็นที่ปรึกษาองค์การต่าง ๆ คิดเป็นร้อยละ 2.2

ลักษณะการประกอบอาชีพ ส่วนใหญ่จะทำงานประจำคิดเป็นร้อยละ 17.0 ทำงานชั่วคราว มีจำนวนร้อยละ 15.2 และไม่ได้ทำงานคือร้อยละ 67.8

กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ ส่วนใหญ่จะดูแลลูกหลานคิดเป็นร้อยละ 42.8 รองลงมาคือทำงานบ้านร้อยละ 30.8 และไม่ได้ทำอะไรคือร้อยละ 21.6

ผู้สูงอายุที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ ทำงาน 1 อย่างคือ ดูแลลูกหลานหรือทำงานบ้านอย่างใดอย่างหนึ่ง เป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 54.3 รองลงมาคือ ทำงาน 2 อย่างคือทั้งดูแลลูกหลานและทำงานบ้านคือร้อยละ 14.5 และไม่ได้ทำอะไรเลย คือร้อยละ 31.2 (ตารางที่ 4.5)

ตารางที่ 4.5

แสดงการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

ลักษณะข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การประกอบอาชีพ		
ประกอบอาชีพ	127	30.4
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	289	69.6
รวม	416	100.0
ในกรณีที่ประกอบอาชีพ		
ประกอบอาชีพ		
รับจ้างทั่วไป	61	14.7
ธุรกิจส่วนตัว	69	16.6
ค้าขาย	100	24.0
เกษตรกรรม	33	7.9
งานที่ปรึกษาองค์กรต่างๆ	2	2.2
ผู้สูงอายุประกอบอาชีพ		
1 อาชีพ	110	86.6
ผู้สูงอายุประกอบอาชีพ		
2 อาชีพ	16	12.6
ผู้สูงอายุประกอบอาชีพ		
3 อาชีพ	1	0.8
รวม	127	100.0
ลักษณะการประกอบอาชีพ		
ทำงานประจำ	67	17.0
ทำงานชั่วคราว	60	15.2
ไม่ได้ทำงาน	268	67.8
(ไม่ตอบ 21 คน) รวม	395	100.0

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ลักษณะข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
กรณีที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ มีงานทำอย่างไร		
งานบ้าน	128	30.8
ดูแลลูกหลาน	178	42.8
ไม่ได้ทำอะไร	90	21.6
ผู้สูงอายุที่ไม่ประกอบอาชีพ ทำงาน 1 อย่าง	157	54.3
ผู้สูงอายุที่ไม่ประกอบอาชีพ ทำงาน 2 อย่าง	42	14.6
ผู้สูงอายุที่ไม่ประกอบอาชีพ และไม่ได้ทำอะไรเลย	90	31.2
รวม	289	100.0

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมเมื่อเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตก่อนอายุ 60 ปี

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมของผู้สูงอายุ ซึ่งผู้ศึกษากำหนดกรอบการศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคมออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงสถานภาพและบทบาท การเปลี่ยนแปลงการสมาคมกับเพื่อนฝูง การเปลี่ยนแปลงฐานะทางเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงแบบแผนการดำเนินชีวิต การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของครอบครัว ผลการศึกษามีดังนี้

การเปลี่ยนแปลงสถานภาพและบทบาท ผู้ศึกษาสอบถามถึงการเปลี่ยนแปลงในภาระหน้าที่ ความรับผิดชอบ และการได้รับการยอมรับ ในการที่มีความรับผิดชอบของผู้สูงอายุ พบว่า หน้าที่ ภาระ ความรับผิดชอบ ของผู้สูงอายุจะน้อยลงคือร้อยละ 47.5 ส่วนกลุ่มผู้สูงอายุที่ต้องมีหน้าที่ ภาระ ความรับผิดชอบมากขึ้นคือร้อยละ 7.2 และอีกร้อยละ 45.3 จะไม่เปลี่ยนแปลง การได้รับการยอมรับในการที่มีความรับผิดชอบของผู้สูงอายุน้อยลงกว่าเดิมคิดเป็นร้อยละ 34.3 มากกว่าเดิมมีร้อยละ 11.0 และเหมือนเดิมมีจำนวนมากที่สุด คือร้อยละ 54.7

การเปลี่ยนแปลงการสมาคมกับเพื่อนฝูง ผู้ศึกษาได้สอบถามถึงโอกาสการพบปะเพื่อนมิตรสหายที่มีความสนใจร่วมกัน การพบปะพูดคุยกับญาติพี่น้องและกับเพื่อนต่างวัย ผลการศึกษาพบว่า โอกาสพบปะเพื่อนมิตรสหายที่มีความสนใจร่วมกัน พบว่า น้อยลงกว่าเดิมคิดเป็นร้อยละ 29.8 โดยส่วนใหญ่ยังมีโอกาสพบปะเพื่อนมิตรเหมือนเดิมร้อยละ 55.7 สำหรับการมีโอกาพบปะเพื่อนมากกว่าเดิมคิดเป็นร้อยละ 14.5 โอกาสพบปะพูดคุยกับญาติพี่น้อง พบว่า น้อยลงกว่าเดิม

ร้อยละ 20.5 เหมือนเดิมมีจำนวนมากที่สุดคือร้อยละ 65.8 และมีโอกาสมากกว่าเดิมเพียงร้อยละ 13.7 โอกาสพบปะพูดคุยกับเพื่อนต่างวัย พบว่า มีโอกาสน้อยลงถึงร้อยละ 49.6 เหมือนเดิมคือร้อยละ 39.5 และมากกว่าเดิมเพียงร้อยละ 10.9

การเปลี่ยนแปลงฐานะทางเศรษฐกิจ ผู้ศึกษาสอบถามถึงความจำเป็นในการหารายได้ และ ความรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในครอบครัว พบว่า ส่วนใหญ่ผู้สูงอายุยังมีความจำเป็นในการหารายได้ เหมือนเดิม ร้อยละ 50.4 มีร้อยละ 34.0 มีความจำเป็นน้อยลง แต่ยังมีผู้สูงอายุถึงร้อยละ 15.6 ที่มีความจำเป็นมากขึ้นในการหารายได้ ส่วนความรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในครอบครัว พบว่า ส่วนใหญ่ รับผิดชอบน้อยกว่าเดิมร้อยละ 50.6 และเหมือนเดิมร้อยละ 38.5 แต่ยังมีผู้สูงอายุถึงร้อยละ 10.9 ที่ต้องหารายได้เพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม

การเปลี่ยนแปลงแบบแผนการดำเนินชีวิต ผู้ศึกษาสอบถามถึงการดำเนินชีวิตหลายลักษณะ ได้แก่ การตรวจสุขภาพประจำปี การอ่านข่าวสาร วิทยุ โทรทัศน์ การปรึกษากับเพื่อน ญาติพี่น้อง การพูดคุย ปรึกษา ปัญหา เรื่องที่น่าสนใจร่วมกับเพื่อน การไปร่วมงานสังคมต่าง ๆ การไปทัศนจรตามสถานที่ต่าง ๆ และการไปดูภาพยนตร์ ละคร มหรสพนอกบ้าน ผลการศึกษาพบว่า กิจกรรมหลายที่ผู้สูงอายุทำเหมือนเดิมหรือมากกว่าเดิม คือ การตรวจสุขภาพประจำปี การอ่านข่าวสาร วิทยุ โทรทัศน์ และการปรึกษากับเพื่อน ญาติพี่น้องในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้ การไปตรวจสุขภาพประจำปี พบว่า มีจำนวนน้อยลงร้อยละ 26.9 เหมือนเดิมคิดเป็นร้อยละ 50.6 และอีกจำนวนร้อยละ 22.5 ได้ทำการตรวจสุขภาพประจำปีมากขึ้นกว่าเดิม สำหรับการอ่านข่าวสาร วิทยุ โทรทัศน์ พบว่า มีการทำกิจกรรมเหล่านี้มีน้อยลงร้อยละ 15.5 เหมือนเดิมร้อยละ 62.5 และมากกว่าเดิมถึงร้อยละ 22.0 การปรึกษากับเพื่อน ญาติพี่น้องในเรื่องต่าง ๆ พบว่า มีจำนวนน้อยลงกว่าเดิมร้อยละ 16.0 เหมือนเดิมคิดเป็นร้อยละ 68.3 และมากกว่าเดิมร้อยละ 15.7 ส่วนการพูดคุย ปรึกษา ปัญหา เรื่องที่น่าสนใจร่วมกับเพื่อน พบว่า น้อยลงกว่าเดิมร้อยละ 32.5 เหมือนเดิมคิดเป็นร้อยละ 55.5 และมากกว่าเดิมร้อยละ 12.0 การไปร่วมงานสังคมต่าง ๆ พบว่า ผู้สูงอายุที่ไปร่วมงานสังคมน้อยลงมีจำนวน ร้อยละ 32.4 เหมือนเดิมร้อยละ 51.4 และมากกว่าเดิมคิดเป็นร้อยละ 16.2 ส่วนการไปทัศนจรตามสถานที่ต่าง ๆ พบว่า น้อยลงถึงร้อยละ 56.8 เหมือนเดิมเพียงร้อยละ 32.3 และมากกว่าเดิมคิดเป็นร้อยละ 10.9 และการไปดูภาพยนตร์ ละคร มหรสพนอกบ้าน พบว่า ผู้สูงอายุได้ไปดูภาพยนตร์ ละครมหรสพนอกบ้านน้อยกว่าเดิมมีจำนวนมากถึงร้อยละ 74.5 เหมือนเดิมมีเพียงร้อยละ 19.9 และมากกว่าเดิมมีจำนวนเพียงเล็กน้อยคือร้อยละ 5.6 เท่านั้น

ส่วนกิจกรรมที่ผู้สูงอายุมีสัดส่วนสูงขึ้นในการทำกิจกรรมน้อยลง ได้แก่ การพูดคุย ปรึกษา ปัญหา เรื่องที่น่าสนใจร่วมกับเพื่อน ซึ่งมีร้อยละ 32.5 ที่ทำน้อยลง ร้อยละ 55.5 และ 12.0 ที่ทำเหมือนเดิมและมากขึ้น การร่วมงานสังคมของผู้สูงอายุร้อยละ 32.4 ทำน้อยลง และร้อยละ 51.4

และ 16.2 ทำกิจกรรมเหมือนเดิมและมากขึ้น ส่วนกิจกรรมที่จะต้องไปรีนเร็นนอกบ้าน ส่วนใหญ่ จะทำกิจกรรมน้อยลง คือ การไปทัศนจร มีร้อยละ 56.8 ที่ทำน้อยลง ร้อยละ 32.3 และ 10.9 ที่ทำ กิจกรรมเหมือนเดิมและมากขึ้น โดยเฉพาะการดูภาพยนตร์ ละคร มหรสพนอกบ้าน ที่มีร้อยละ 74.5 ที่กระทำน้อยลง และร้อยละ 19.9 และ 5.6 ที่กระทำเหมือนเดิมและมากขึ้นกว่าเดิม (ตารางที่ 4.6)

ตารางที่ 4.6

แสดงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตก่อนอายุ 60 ปี (ร้อยละ)

ลักษณะข้อมูล	น้อยลง	เหมือนเดิม	มากกว่า
การเปลี่ยนแปลงสถานภาพและบทบาท			
หน้าที่ ภาระ ความรับผิดชอบ	47.5	45.3	7.2
ได้รับการยอมรับในการที่มีความรับผิดชอบ	34.3	54.7	11.0
การเปลี่ยนแปลงการสมาคมกับเพื่อนฝูง			
โอกาสพบปะเพื่อนมิตรสายที่มีความสนใจร่วมกัน	29.8	55.7	14.5
โอกาสพบปะพูดคุยกับญาติพี่น้อง	20.5	65.8	13.7
โอกาสพบปะพูดคุยกับเพื่อนต่างวัย	49.6	39.4	10.9
ฐานะทางเศรษฐกิจ			
ความจำเป็นในการหารายได้	34.0	50.4	15.6
รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในครอบครัว	50.6	38.5	10.9
แบบแผนการดำเนินชีวิต			
ไปตรวจสุขภาพประจำปี	26.9	50.6	22.5
การอ่านข่าวสาร วิทยุ โทรทัศน์	15.5	62.5	22.0
ปรึกษากับเพื่อน ญาติพี่น้องในเรื่องต่าง ๆ	16.0	68.3	15.7
พูดคุยปรึกษา ปัญหา เรื่องที่สนใจร่วมกับเพื่อน	32.5	55.5	12.0
ร่วมงานสังคมต่าง ๆ	32.4	51.4	16.2
ทัศนจรตามสถานที่ต่าง ๆ	56.8	32.3	10.9
ไปดูหนัง ละครมหรสพนอกบ้าน	74.5	19.9	5.6

สำหรับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของครอบครัว ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะครอบครัวของประชากรกลุ่มผู้สูงอายุนี้ จะมีบุตรหลานญาติที่นั้งอยู่ข้างมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 68.1 รองลงมาในครอบครัวจะมีบุตรหลานอยู่มากคือร้อยละ 26.2 ไม่มีบุตรหลานญาติที่นั้งอยู่เลย คือ อยู่คนเดียวคือร้อยละ 3.7 และอื่น ๆ คืออยู่กับบุตรหรือหลานเพียงคนเดียวร้อยละ 2.0 เท่านั้น ส่วนโครงสร้างครอบครัวเดี่ยมีร้อยละ 57.5 และครอบครัวชายมีร้อยละ 42.5 (ตารางที่ 4.7)

ตารางที่ 4.7

แสดงลักษณะครอบครัว และโครงสร้างครอบครัวของผู้สูงอายุ

ลักษณะข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ลักษณะครอบครัว		
ไม่มีบุตรหลานญาติที่นั้งอยู่เลย	15	3.7
มีบุตรหลานญาติที่นั้งอยู่ข้าง	273	68.1
มีบุตรหลานญาติที่นั้งอยู่มาก	105	26.2
อื่น ๆ	8	2.0
ไม่ได้ตอบ	15 คน	100.0
โครงสร้างครอบครัว		
ครอบครัวเดี่ยว	239	57.5
ครอบครัวชาย	177	42.5
รวม	416	100.0

ตอนที่ 3 การศึกษาความต้องการของผู้สูงอายุ

การศึกษาความต้องการของผู้สูงอายุ ผู้ศึกษาได้แยกความต้องการของผู้สูงอายุเป็น

4 ลักษณะ คือ ความต้องการด้านฐานะความเป็นอยู่ ความต้องการความรัก ความอบอุ่น ความต้องการการยอมรับ การรู้สึกว่าตนมีคุณค่า และความต้องการด้านการแสวงหาตนเอง ผลการศึกษาพบว่า ความต้องการด้านฐานะความเป็นอยู่ จึงประกอบไปด้วยความต้องการที่อยู่อาศัย ความต้องการรายได้ ความต้องการเครื่องอำนวยความสะดวก และความต้องการสวัสดิการต่าง ๆ

ผลการศึกษาด้านฐานะความเป็นอยู่ พบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการสวัสดิการมากคือ ร้อยละ 60.1 มีเพียงร้อยละ 31.2 ที่ต้องการปานกลาง และร้อยละ 8.7 มีความต้องการน้อย ผู้สูงอายุกลุ่มนี้มีความต้องการสวัสดิการเฉลี่ย 3.671 ส่วนรายได้มีความต้องการมากในสัดส่วนที่สูง คือ ร้อยละ 50.1 ขณะที่ 34.9 มีความต้องการปานกลาง และ 15.0 มีความต้องการน้อย ผู้สูงอายุที่มีความต้องการด้านรายได้เฉลี่ย 3.499 ส่วนด้านเครื่องอำนวยความสะดวก มีร้อยละ 42.4 ที่มีความต้องการมาก ส่วนใหญ่ร้อยละ 47.9 มีความต้องการปานกลาง และร้อยละ 9.7 มีความต้องการน้อย มีค่าเฉลี่ย 3.424 และความต้องการที่อยู่อาศัยมีเพียงร้อยละ 37.1 ที่มีความต้องการมาก ส่วนใหญ่ร้อยละ 43.7 มีความต้องการปานกลาง และ 19.2 มีความต้องการน้อย มีค่าเฉลี่ย 3.257

ส่วนความต้องการด้านความรัก ความอบอุ่น ผู้ศึกษาสอบถามถึง ความต้องการการดูแลเอาใจใส่จากคู่ชีวิต ความต้องการการดูแลเอาใจใส่จากลูกหลาน ความต้องการการเชื่อมเยินจากลูกหลาน และความต้องการการเชื่อมเยินจากเพื่อนสนิทและเพื่อนต่างวัย ผลการศึกษาพบว่า การดูแลเอาใจใส่จากลูกหลาน ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ ร้อยละ 61.3 มีความต้องการมาก ส่วนร้อยละ 34.3 มีความต้องการปานกลาง และร้อยละ 4.4 มีความต้องการน้อย ผู้สูงอายุมีความต้องการดูแลเอาใจใส่จากลูกหลานเฉลี่ย 3.762 รองลงมาคือ ความต้องการการเชื่อมเยินจากลูกหลาน ผู้สูงอายुर้อยละ 54.1 มีความต้องการมาก ขณะที่ร้อยละ 39.0 มีความต้องการปานกลาง และร้อยละ 6.9 มีความต้องการน้อย ซึ่งมีค่าเฉลี่ยความต้องการด้าน 3.654 ส่วนการดูแลเอาใจใส่จากคู่ชีวิตมีเพียงร้อยละ 45.1 ที่มีความต้องการมาก สำหรับร้อยละ 42.1 มีความต้องการปานกลาง และร้อยละ 12.8 มีความต้องการน้อย โดยมีค่าเฉลี่ย 3.378 ส่วนความต้องการการเชื่อมเยินจากเพื่อนสนิท และเพื่อนต่างวัย ผู้สูงอายुर้อยละเพียง 28.7 มีความต้องการมาก ขณะที่ร้อยละ 48.0 มีความต้องการปานกลาง และร้อยละ 23.3 มีความต้องการน้อย มีค่าเฉลี่ยเพียง 3.083

ความต้องการด้านการยอมรับ การรู้สึกรับคุณค่า ผู้ศึกษาสอบถามถึงการแสดงความคิดเห็นร่วมที่ผู้สูงอายุได้ร่วมกิจกรรมกับลูกหลาน และญาติ การที่ลูกหลานเชื่อฟังคำสั่งสอน และการที่ผู้สูงอายุต้องการให้เพื่อนฝูงรับความคิดเห็นของตน ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายुर้อยละ 52.1 มี

ความต้องการมาก ส่วนร้อยละ 38.5 มีความต้องการปานกลาง และเพียงร้อยละ 9.4 มีความต้องการน้อย ผู้สูงอายุกลุ่มนี้มีความต้องการให้ลูกหลานเชื้อฟังคำสั่งสอนมีค่าเฉลี่ย 3.540 สำหรับความต้องการแสดงความคิดเห็นร่วมกับลูกหลานมีผู้สูงอายุร้อยละ 32.5 มีความต้องการมาก ขณะที่ร้อยละถึง 54.1 มีความต้องการปานกลาง และร้อยละ 13.4 มีความต้องการน้อย โดยมีค่าเฉลี่ย 3.238 ส่วนความต้องการให้เพื่อนฝูงรับความคิดเห็นมีผู้สูงอายุเพียงร้อยละ 26.3 มีความต้องการมาก และร้อยละถึง 60.7 มีความต้องการปานกลาง และร้อยละ 13.0 มีความต้องการน้อย ซึ่งมีค่าเฉลี่ยของความต้องการด้านนี้ 3.149

ความต้องการด้านการแสวงหาตนเอง ผู้ศึกษาสอบถามถึง ความต้องการพ้นจากภาระหน้าที่จากความรับผิดชอบ ความต้องการทำในสิ่งที่พึงพอใจและมีความสุข ความต้องการแสวงหาความสงบทั้งกายและใจ และความต้องการการศึกษาและทำความเข้าใจในศาสนา ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุความต้องการส่วนใหญ่ร้อยละ 49.0 มีความต้องการศึกษาและทำความเข้าใจในศาสนา มาก ขณะที่ผู้สูงอายुर้อยละ 42.5 มีความต้องการปานกลาง และร้อยละ 8.5 มีความต้องการน้อย ซึ่งค่าเฉลี่ยความต้องการส่วนนี้ของผู้สูงอายุ 3.527 ส่วนความต้องการแสวงหาความสงบทั้งกายและใจ มีผู้สูงอายुर้อยละ 48.4 มีความต้องการมาก ส่วนร้อยละ 42.9 มีความต้องการปานกลาง และร้อยละ 8.7 มีความต้องการน้อย โดยมีค่าเฉลี่ย 3.533 ส่วนความต้องการทำในสิ่งที่พึงพอใจและมีความสุข ผู้สูงอายुर้อยละ 37.8 มีความต้องการมาก ในขณะที่ร้อยละ 51.0 มีความต้องการปานกลาง และร้อยละ 11.2 มีความต้องการน้อย ซึ่งความต้องการส่วนนี้ของผู้สูงอายุมีค่าเฉลี่ย 3.366 และความต้องการพ้นจากภาระหน้าที่จากความรับผิดชอบ ผู้สูงอายुर้อยละ 25.4 มีความต้องการมาก ร้อยละ 47.6 มีความต้องการปานกลาง และร้อยละ 27.0 มีความต้องการน้อย โดยมีค่าเฉลี่ย 2.973 (ตารางที่ 4.8)

ตารางที่ 4.8
แสดงความต้องการของประชากรผู้สูงอายุ (ร้อยละ)

ลักษณะข้อมูล	น้อย	ปานกลาง	มาก	\bar{X}
ความต้องการด้านฐานะความเป็นอยู่				
ความต้องการที่อยู่อาศัย	19.2	43.7	37.1	3.257
ความต้องการรายได้	15.0	34.9	50.1	3.499
ความต้องการเครื่องอำนวยความสะดวก	9.7	47.9	42.4	3.424
เรื่องอื่น ๆ จากสังคม เงินสวัสดิการ ค่ารักษา	8.7	31.2	60.1	3.671
ความต้องการความรัก ความอบอุ่น				
การดูแลเอาใจใส่จากคู่ชีวิต	12.8	42.1	45.1	3.378
การดูแลเอาใจใส่จากลูกหลาน	4.4	34.3	61.3	3.762
การเยี่ยมเยียนจากลูกหลาน	6.9	39.0	54.1	3.654
การเยี่ยมเยียนจากเพื่อนสนิท เพื่อนต่างวัย	23.3	48.0	28.7	3.083
ความต้องการการยอมรับ การรู้สึกตนมีคุณค่า				
การแสดงความคิดเห็นร่วมกับลูกหลาน ญาติ	13.4	54.1	32.5	3.238
ลูกหลานมักเชื่อฟังคำสั่งสอน	9.4	38.5	52.1	3.540
ต้องการให้เพื่อนฝูงรับความคิดเห็น	13.0	60.7	26.3	3.149
ความต้องการการแสวงหาตนเอง				
ต้องการพ้นจากภาระหน้าที่จากความรับผิดชอบ	27.0	47.6	25.4	2.973
ต้องการทำในสิ่งที่ท่านพึงพอใจและมีความสุข	11.2	51.0	37.8	3.366
ต้องการแสวงหาความสงบทั้งกายและใจ	8.7	42.9	48.4	3.533
ต้องการศึกษาและทำความเข้าใจในศาสนา	8.5	42.5	49.0	3.527

ตอนที่ 4 การศึกษาการปรับตัวทางสังคมของผู้สูงอายุ

การศึกษาการปรับตัวทางสังคมของผู้สูงอายุ ผู้ศึกษาได้แยกการปรับตัวทางสังคมของผู้สูงอายุเป็น 5 ลักษณะ ได้แก่ การรู้จักตนเองและคุณค่าตนเอง ความมั่นคงทางจิตใจ การรับฟังและทำความเข้าใจผู้อื่น การให้ความรัก และรับความรักจากผู้อื่น และการไม่วิตกกังวลและหวาดกลัว ผลการศึกษาพบว่า

การรู้จักตนเองและคุณค่าตนเอง ผู้ศึกษาสอบถามถึงการสามารถทำในสิ่งที่ปรารถนาได้ เป็นส่วนใหญ่ การสามารถทำในสิ่งที่ผู้อื่นเห็นว่าไม่สามารถทำได้ เมื่อมีปัญหาสมาชิกในบ้านขอความคิดเห็นจากผู้สูงอายุ เมื่อเกิดข้อขัดแย้งสามารถเป็นตัวกลางในการไกล่เกลี่ยได้ สามารถออกความเห็นในการมีส่วนร่วมทำกิจกรรม สมาชิกในครอบครัวให้ความสำคัญในวันผู้สูงอายุ สมาชิกยอมรับในประสบการณ์ความสามารถของผู้สูงอายุ ความคิดที่ว่าลูกหลานมีความชื่นชมและภูมิใจในตัวผู้สูงอายุ ความรู้สึกว่าคนไม่ทำให้ลูกหลานรู้สึกอับอายขายหน้าเพื่อนฝูง ความสามารถแสดงความคิดเห็น หรือกระทำในสิ่งที่ถูกต้องและเหมาะสมได้ด้วยตนเอง ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุ ร้อยละ 57.8 สามารถเป็นคนกลางไกล่เกลี่ยได้มากเมื่อเกิดข้อขัดแย้งในครอบครัว รองลงมาร้อยละ 33.3 สามารถไกล่เกลี่ยได้ปานกลาง และร้อยละ 9.0 ไกล่เกลี่ยได้น้อย ซึ่งมีค่าเฉลี่ยความต้องการเรื่องนี้ของผู้สูงอายุเท่ากับ 3.556 ส่วนสมาชิกในครอบครัวร้อยละ 57.6 ให้ความสำคัญมากในวันผู้สูงอายุ ขณะที่ร้อยละ 32.2 ให้ความสำคัญปานกลาง และร้อยละ 10.2 ให้ความสำคัญน้อย ผู้สูงอายุกลุ่มนี้มีความต้องการให้ลูกหลานให้ความสำคัญในวันผู้สูงอายุมีค่าเฉลี่ย 3.596 การขอความคิดเห็นจากผู้สูงอายุเมื่อมีปัญหา ส่วนใหญ่ร้อยละ 49.9 สมาชิกในบ้านขอความคิดเห็นมาก ส่วนร้อยละ 41.6 ขอความคิดเห็นปานกลาง และร้อยละ 8.6 ขอความคิดเห็นน้อย มีค่าเฉลี่ยด้านนี้เท่ากับ 3.526 การสามารถทำสิ่งที่ปรารถนาได้เป็นส่วนใหญ่ ผู้สูงอายุร้อยละ 46.8 สามารถทำได้มาก ส่วนร้อยละ 45.9 สามารถทำได้ปานกลาง และร้อยละ 7.3 ทำได้น้อย มีค่าเฉลี่ย 3.444 การสามารถทำในสิ่งที่ผู้อื่นเห็นว่าไม่สามารถทำได้ ผู้สูงอายุร้อยละ 46.8 สามารถทำได้มาก ขณะที่ผู้สูงอายุร้อยละ 45.9 สามารถทำได้ปานกลาง และร้อยละ 7.3 สามารถทำได้น้อย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.364 ส่วนสมาชิกในครอบครัวยอมรับในประสบการณ์ความสามารถ ผู้สูงอายุร้อยละ 38.7 ได้รับการยอมรับมาก ส่วนร้อยละ 34.8 ได้รับการยอมรับปานกลาง และร้อยละ 26.5 ได้รับการยอมรับน้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.134 การสามารถออกความคิดเห็นในการมีส่วนร่วมกิจกรรม ผู้สูงอายุร้อยละ 33.3 สามารถออกความเห็นได้มาก ขณะที่ร้อยละ 43.8 สามารถออกความเห็นได้ปานกลาง และร้อยละ 22.9 สามารถออกความเห็นได้น้อย ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.139

ความมั่นใจทางจิตใจ ผู้ศึกษาสอบถามถึง การที่ถูกหลานชั้นชมและภูมิใจในผู้สูงอายุ ความคิดที่ผู้สูงอายุคิดว่าไม่ทำให้ถูกหลานอับอายเพื่อนฝูง และผู้สูงอายุสามารถแสดงความคิดเห็นหรือกระทำการต่าง ๆ ที่ถูกต้องและเหมาะสมได้ด้วยตนเอง ผลการศึกษาพบว่า ลูกหลานมีความชื่นชมและภูมิใจในผู้สูงอายุมากถึงร้อยละ 64.5 ส่วนร้อยละ 29.7 มีความชื่นชมและภูมิใจปานกลาง และมีเพียงเล็กน้อยที่มีความชื่นชมและภูมิใจน้อย คือ ร้อยละ 5.8 ผู้สูงอายุร้อยละ 47.0 ซึ่งความชื่นชมและภูมิใจของผู้สูงอายุมีค่าเฉลี่ยสูงเท่ากับ 3.744 ความรู้สึกที่ผู้สูงอายุคิดว่าไม่ทำให้ถูกหลานอับอายเพื่อนฝูงมาก ขณะที่ร้อยละ 34.5 มีความรู้สึกปานกลาง และร้อยละ 18.5 มีความรู้สึกน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยเรื่องนี้เท่ากับ 3.349 ความสามารถแสดงความคิดเห็นหรือกระทำการต่าง ๆ ที่ถูกต้องและเหมาะสมได้ด้วยตนเอง ผู้สูงอายुर้อยละ 41.9 สามารถกระทำไ้ดีมาก ส่วนร้อยละ 49.9 สามารถกระทำไ้ปานกลาง และร้อยละ 8.2 สามารถกระทำไ้ได้น้อย ค่าเฉลี่ยในเรื่องนี้เท่ากับ 3.424

การรับฟังและทำความเข้าใจผู้อื่น ผู้วิจัยสอบถามถึง การยินดีรับฟังปัญหาหรือความคิดเห็นของผู้อื่น การเข้าใจและยอมรับความคิดเห็นผู้อื่นว่าไม่ตรงกับความคิดตน และการเข้าใจและยอมรับว่าแต่ละคนมีความสนใจต่างกัน ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุที่ยินดีและยอมรับฟังปัญหาหรือความคิดเห็นของผู้อื่นมากมีร้อยละ 40.9 ยอมรับปานกลางร้อยละ 48.7 และยอมรับน้อยคือ ร้อยละ 10.4 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.363 เข้าใจและยอมรับว่าคนแต่ละคนมีความสนใจในเรื่องต่าง ๆ ไม่เหมือนกัน พบว่า ผู้สูงอายุที่ยอมรับมาก คือ ร้อยละ 37.0 ยอมรับในระดับปานกลางมีร้อยละ 48.2 และยอมรับน้อยมีถึงร้อยละ 14.8 โดยมีค่าเฉลี่ยในเรื่องนี้เท่ากับ 3.269 การเข้าใจและยอมรับความคิดเห็นผู้อื่นไม่ตรงกับความคิดเห็นของตน ผู้สูงอายุที่ยอมรับมากมีร้อยละ 31.3 สำหรับผู้สูงอายุที่ยอมรับปานกลางมีร้อยละ 52.5 และยอมรับน้อยมีร้อยละ 16.2 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.171

การให้ความรัก และการรับความรักจากผู้อื่น ผู้ศึกษาสอบถามถึง ความสามารถปฏิบัติสัมพันธ์ พูดคุยกับคนรอบข้างได้ การรู้สึกว่าคนรอบข้างเป็นมิตร การให้อภัยแก่ผู้กระทำความผิดพลาดเสมอ การพบปะพูดคุยกับผู้อื่นทำให้สบายใจขึ้น และการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นทำให้มีความสุข ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายู้สึกว่าคนรอบข้างให้ความเป็นมิตรกับตนมากมีร้อยละ 48.2 รู้สึกว่าคนรอบข้างให้ความเป็นมิตรปานกลางคือร้อยละ 41.9 และร้อยละ 9.9 รู้สึกว่าให้ความเป็นมิตรน้อย ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.467 การให้อภัยแก่ผู้กระทำความผิดพลาดเสมอ ผู้สูงอายุที่รู้จักให้อภัยแก่ผู้กระทำความผิดพลาดเสมอมากมีร้อยละ 45.4 และรู้จักให้อภัยปานกลางมีร้อยละ 37.9 ส่วนผู้สูงอายุที่รู้จักให้อภัยน้อย คือ ร้อยละ 16.7 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.345 การพบปะพูดคุยกับผู้อื่นทำให้สบายใจขึ้นมีผู้สูงอายุ ร้อยละ 43.9 ที่มีความสบายใจในการพบปะพูดคุยกับผู้อื่นในระดับมาก และระดับปานกลางคือ ร้อยละ 44.9 และผู้สูงอายुर้อยละ 11.2 มีความสบายใจน้อย ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.368

ผู้สูงอายุที่มีความสามารถปฏิสัมพันธ์พูดคุยกับคนรอบข้างได้มากมี ร้อยละ 41.0 สามารถปานกลางมีร้อยละ 41.7 และร้อยละ 17.3 มีความสามารถน้อย ซึ่งมีค่าเฉลี่ยระดับความสามารถในการปฏิสัมพันธ์พูดคุยกับคนรอบข้างได้เท่ากับ 3.304 ผู้สูงอายุที่มีความสุขในการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นมีความสุขอย่างมากมี ร้อยละ 40.2 และปานกลางร้อยละ 42.4 และร้อยละ 17.4 ที่มีความสุขใจน้อย ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.274

การไม่วิตกกังวลและหวาดกลัว ผู้ศึกษาสอบถามถึง การยอมรับว่าแก่แล้ว การรู้สึกอ่อนแอ ถ้าได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่น ความคิดว่าทุกอย่างเปลี่ยนแปลงไปตามกฎความไม่แน่นอน การกลัวโดยไม่มีเหตุผล ความคิดที่ว่าบั้นปลายชีวิตเป็นเวลาที่ไม่ไ้ค่า และความรู้สึกที่ว่าเหตุการณ์หรือคนอื่นจะดีกว่านี้ถ้าไม่มีตน ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุถึงร้อยละ 69.9 การยอมรับว่าแก่แล้วมากยอมรับแก่แล้วปานกลางมีร้อยละ 24.8 ส่วนผู้สูงอายุอีกจำนวนหนึ่งที่ยังยอมรับว่าแก่แล้วในระดับน้อยมีเพียงร้อยละ 5.3 เท่านั้น ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.735 ผู้สูงอายุที่มีความรู้สึกกว่าเหตุการณ์หรือคนอื่นจะดีกว่านี้ถ้าไม่มีตนในระดับมากมีถึงร้อยละ 60.2 ส่วนผู้สูงอายุที่มีความรู้สึกปานกลางมีร้อยละ 22.4 และผู้สูงอายุที่มีความรู้สึกในระดับน้อยมีร้อยละ 17.3 ผู้สูงอายุมีความคิดว่าบั้นปลายชีวิตเป็นเวลาที่ไม่ไ้ค่ามากมีถึงร้อยละ 49.8 คิดว่าไ้ค่าปานกลางมีร้อยละ 32.4 และมีความคิดว่าไ้ค่าน้อย คือ ร้อยละ 17.8 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.483 และผู้สูงอายุที่มีความคิดกลัวโดยไม่มีเหตุผลมากมีถึงร้อยละ 44.6 กลัวโดยไม่มีเหตุผลในปานกลางมีร้อยละ 34.2 และกลัวโดยไม่มีเหตุผลน้อยคือ ร้อยละ 21.2 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.624 สำหรับความคิดที่ว่าทุกอย่างเปลี่ยนแปลงไปตามกฎความไม่แน่นอนของธรรมชาติ มีผู้สูงอายุร้อยละ 40.0 ขอมรับมาก ขณะที่ผู้สูงอายุที่ยอมรับปานกลางมีร้อยละ 38.8 และมีผู้สูงอายุร้อยละ 21.2 ขอมรับน้อย ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.269 และผู้สูงอายุที่รู้สึกอ่อนแออย่างมากถ้าได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่นมีร้อยละ 23.1 รู้สึกอ่อนแอปานกลางมีร้อยละ 52.2 และรู้สึกว่าอ่อนแอเล็กน้อยมีร้อยละ 24.7 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.002 (ตารางที่ 4.9)

ตารางที่ 4.9
การปรับตัวทางสังคมของผู้สูงอายุ (ร้อยละ)

ลักษณะข้อมูล	น้อย	ปานกลาง	มาก	\bar{X}
การรู้จักตนเองและคุณค่าตนเอง				
การสามารถทำสิ่งที่ปรารถนาได้เป็นส่วนใหญ่	7.3	45.9	46.8	3.444
การสามารถทำในสิ่งที่ผู้อื่นเห็นว่าไม่สามารถทำได้	10.8	45.2	44.0	3.364
เมื่อมีปัญหาสมาชิกในบ้านขอความคิดเห็น	8.6	41.6	49.9	3.526
เมื่อเกิดข้อขัดแย้งสามารถเป็นตัวกลางไกล่เกลี่ยได้	9.0	33.3	57.8	3.556
สามารถออกความเห็นการมีส่วนร่วมกิจกรรม	22.9	43.8	33.3	3.139
สมาชิกให้ความสำคัญในวันผู้สูงอายุ	10.2	32.2	57.6	3.596
สมาชิกยอมรับในประสิทธิภาพความสามารถ	26.5	34.8	38.7	3.134
ความมั่นคงทางจิตใจ				
ความคิดว่าลูกหลานมีความชื่นชมและภูมิใจในคน	5.8	29.7	64.5	3.744
ความรู้สึกว่าคนไม่ทำให้ลูกหลานรู้สึกอับอายเพื่อน	18.5	34.5	47.0	3.349
ความสามารถแสดงความคิดเห็น ทำสิ่งที่ถูกต้องได้	8.2	49.9	41.9	3.424
การรับฟังและทำความเข้าใจผู้อื่น				
การยินดีรับฟังปัญหาหรือความคิดเห็นของผู้อื่น	10.4	48.7	40.9	3.363
เข้าใจและยอมรับความคิดผู้อื่นไม่ตรงความคิดคน	16.2	52.5	31.3	3.171
เข้าใจและยอมรับว่าแต่ละคนมีความสนใจต่างกัน	14.8	48.2	37.0	3.269
การให้ความรัก และรับความรักจากผู้อื่น				
ความสามารถปฏิสัมพันธ์พูดคุยกับคนรอบข้างได้	17.3	41.7	41.0	3.304
ความรู้สึกว่าคนรอบข้างให้ความเป็นมิตร	9.9	41.9	48.2	3.467
การให้อภัยแก่ผู้กระทำผิดพลาดเสมอ	16.7	37.9	45.4	3.345
การพบปะพูดคุยกับผู้อื่นทำให้ท่านสบายใจขึ้น	11.2	44.9	43.9	3.368
การมีความสุขในการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น	17.4	42.4	40.2	3.274

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

ลักษณะข้อมูล	น้อย	ปานกลาง	มาก	\bar{X}
การไม่วิตกกังวลและหวาดกลัว				
การยอมรับว่าแก่แล้ว	5.3	24.8	69.9	3.735
ความรู้สึกอ่อนแอถ้าได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่น	24.7	52.2	23.1	3.002
คิดว่าทุกอย่างเปลี่ยนแปลงตามกฎความไม่แน่นอน	21.2	38.8	40.0	3.269
การกลัวโดยไม่มีเหตุผล	21.2	34.2	44.6	2.624
ความคิดว่านั่นปลายชีวิตเป็นเวลาที่น่าเศร้า	17.8	32.4	49.8	2.483
ความรู้สึกว่าเหตุการณ์หรือคนอื่นจะดีกว่านี้ถ้าไม่มี	17.4	22.4	60.2	2.258
ท่าน				

ตอนที่ 5 การทดสอบสมมติฐานที่ 1

การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการของผู้สูงอายุ

การศึกษาเรื่องนี้ เป็นการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการของผู้สูงอายุ ได้แก่ ความต้องการด้านฐานะความเป็นอยู่ ความต้องการด้านความรัก ความอบอุ่น ความต้องการด้านการยอมรับ การรู้สึกคนมีคุณค่า และความต้องการด้านการแสวงหาตนเอง โดยคาดว่า ปัจจัยที่น่าจะมีอิทธิพลต่อความต้องการทั้ง 4 ด้านดังกล่าว คือ ปัจจัยประชากร และการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยได้ทำการวิเคราะห์ตัวแปรที่คาดว่าจะมีผลต่อความต้องการทั้ง 4 ด้านนั้น ดังนี้

1. ปัจจัยประชากร ได้แก่ เพศ การศึกษา เขตจังหวัด ภาวะสุขภาพ มีอิทธิพลกับความต้องการด้านฐานะความเป็นอยู่ ความต้องการด้านความรัก ความอบอุ่น ความต้องการด้านการยอมรับ การรู้สึกคนมีคุณค่า และความต้องการด้านการแสวงหาตนเอง
2. การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ได้แก่ สถานภาพและบทบาท ฐานะทางเศรษฐกิจ โครงสร้างครอบครัว การสมาคมกับเพื่อนฝูงและแบบแผนการดำเนินชีวิต มีอิทธิพลกับความต้องการด้านฐานะความเป็นอยู่ ความต้องการด้านความรัก ความอบอุ่น ความต้องการด้านการยอมรับ การรู้สึกคนมีคุณค่า และความต้องการด้านการแสวงหาตนเอง

สมมติฐานข้อที่ 1.1 ที่กล่าวว่า เพศ การศึกษา เขตจังหวัด สถานภาพและบทบาท ฐานะทางเศรษฐกิจ ภาวะสุขภาพ โครงสร้างครอบครัว และแบบแผนการดำเนินชีวิต มีอิทธิพลกับความต้องการด้านฐานะความเป็นอยู่

ผู้วิจัยทดสอบสมมติฐาน โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุ (Multiple Regression) แบบปกติ (Enter Method) เพื่อหาความสัมพันธ์ของเพศ การศึกษา เขตจังหวัด สถานภาพและบทบาท ฐานะทางเศรษฐกิจ ภาวะสุขภาพ โครงสร้างครอบครัว และแบบแผนการดำเนินชีวิต ที่มีผลต่อความต้องการด้านฐานะความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุ ผลของการวิเคราะห์ถดถอยแสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระทุกตัว พบว่า ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ ยกเว้น ตัวแปรด้านการสมาคมกับเพื่อนฝูง และตัวแปรด้านแบบแผนการดำเนินชีวิต จึงได้นำตัวแปรทั้งสองตัวมารวมด้วยกันโดยเรียกว่า ตัวแปรแบบแผนการดำเนินชีวิต เมื่อนำมาทำการวิเคราะห์อีกครั้ง ผลการวิเคราะห์มีดังนี้ (ตารางที่ 4.10)

ตารางที่ 4.10

แสดงผลการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและความต้องการด้านฐานะความเป็นอยู่

ตัวแปร	การ เพศ	เขต ศึกษา	ภาวะ จังหวัด	สถาน สุขภาพ	และ ภาพและ บทบาท	ฐานะ ทาง เศรษฐกิจ	แบบแผน การดำเนิน ชีวิต	โครงสร้าง ครอบครัว	ความต้องการ ฐานะความ เป็นอยู่
เพศ	1.000								
การศึกษา	.194	1.000							
เขตจังหวัด	-.045	.063	1.000						
ภาวะสุขภาพ	.082	.196	-.037	1.000					
สถานภาพและบทบาท	.113	-.044	.026	-.007	1.000				
ฐานะทางเศรษฐกิจ	.002	-.131	.126	-.244	.228	1.000			
แบบแผนดำเนินชีวิต	.106	.272	-.149	.148	.017	-.32	1.000		
โครงสร้างครอบครัว	-.040	-.098	.058	.051	.008	.030	-.120	1.000	
ความต้องการฐานะ ความเป็นอยู่	-.091	-.211	.228	-.123	.148	.435	-.376	.133	1.000

จากการวิเคราะห์หาคออสพหุ ผลการศึกษาพบตัวแปรที่มีอิทธิพลกับความต้องการด้านฐานะความเป็นอยู่ 3 ตัวแปร คือ ตัวแปรฐานะทางเศรษฐกิจ การอยู่อาศัยในเขตจังหวัดที่ต่างกัน ซึ่งมีความสัมพันธ์เชิงบวก และแบบแผนการดำเนินชีวิตที่ยังทำกิจกรรมในสังคมต่างกัน มีความสัมพันธ์เชิงผกผันกับความต้องการด้านฐานะความเป็นอยู่

ฐานะทางเศรษฐกิจ มีอิทธิพลกับความต้องการด้านฐานะความเป็นอยู่มากที่สุด ซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในเชิงบวก หมายความว่า ผู้สูงอายุที่มีรายได้สูงมีความต้องการด้านฐานะความเป็นอยู่สูงกว่าผู้ที่มีรายได้น้อย ทั้งนี้ น่าจะเนื่องมาจากผู้ที่มีรายได้สูงจะมีความต้องการมากขึ้นเรื่อย ๆ (ทฤษฎีความต้องการขั้นพื้นฐานของมาสโลว์) ซึ่งรายได้ที่สูงย่อมเอื้ออำนวยให้ผู้สูงอายุสามารถสนองความต้องการ หรือกระตุ้นความต้องการ ให้เกิดขึ้นได้ในทางกลับกัน นอกจากนั้นค่านิยมที่สังคมนิยมชมชอบบุคคลที่มีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีก็เป็นสาเหตุอีกประการหนึ่ง ขบวนการ พลตรี (2530:58) สภาพการแข่งขันจะมีบทบาทมากในสังคม บุคคลใดก็ตามที่สามารถก้าวขึ้นสู่ความสำเร็จได้ก็จะได้รับการยกย่อง

ตัวแปรตัวลำดับต่อมาคือ แบบแผนการดำเนินชีวิตมีอิทธิพลกับความต้องด้านฐานะความเป็นอยู่ ซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในเชิงผกผัน หมายความว่า ผู้สูงอายุที่มีแบบแผนการดำเนินชีวิตที่ยังคงมีการทำกิจกรรมต่าง ๆ มาก เช่น การอ่านข่าวสาร การพูดคุยกับเพื่อนญาติสนิท รวมไปถึงการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม ฯลฯ มากจะมีความต้องการด้านฐานะความเป็นอยู่น้อยกว่าผู้สูงอายุที่มีแบบแผนการดำเนินชีวิตที่มีกิจกรรมน้อยหรือไม่มีการทำกิจกรรม ทั้งนี้ น่าจะเนื่องมาจาก ผู้สูงอายุที่มีแบบแผนการดำเนินชีวิตที่มีความทันสมัยอันแสดงถึงการยังไม่ถดถอยจากสังคม ศิริวรรณ สินไชย (2531:51) แสดงให้เห็นว่าผู้สูงอายุที่ทำกิจกรรมมาก ทำให้มีความพึงพอใจในชีวิต มองโลกมีชีวิตชีวา ไม่หดหู่ และพบว่า กิจกรรมมีส่วนช่วยให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพจิตที่ดี และพบว่า ผู้สูงอายุที่มีส่วนร่วมกิจกรรมทางสังคมสูง มีงานอดิเรกและงานยามว่าง จะมีความพึงพอใจในชีวิตมากกว่าผู้สูงอายุที่มีส่วนร่วมกิจกรรมทางสังคมต่ำ และไม่มีงานอดิเรกหรืองานยามว่าง

ส่วนการอยู่อาศัยในเขตจังหวัดที่ต่างกัน มีอิทธิพลกับความต้องการด้านฐานะความเป็นอยู่ในลำดับสุดท้ายซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในเชิงบวก หมายถึงว่า ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครมีความต้องการด้านฐานะความเป็นอยู่ ซึ่งประกอบด้วยที่อยู่อาศัย รายได้ เครื่องอำนวยความสะดวก และสวัสดิการสูงกว่าผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตปริมณฑล ทั้งนี้ น่าจะเกิดจากการอยู่อาศัยในกรุงเทพมหานครนั้นเป็นเมืองเอกนครมีประชากรเป็นจำนวนมาก มีการแข่งขันในการประกอบอาชีพสูงจึงทำให้ภาระค่าครองชีพสูงกว่าผู้ที่อยู่อาศัยในเขตปริมณฑล รวมทั้งวิถีชีวิตของคนกรุงเทพมหานครมีค่านิยมความต้องการความอำนวยความสะดวกมากกว่า (ดารณี ถวิลพิพัฒน์กุล, 2539:25-79) คล้ายกับแนวความคิดของชวชน พลตรี (2530:58) คนเราพยายามที่จะต่อสู้แข่งขันกันเพื่อการเข้าครอบครอง การมีหรือการใช้สิ่งของบางอย่างที่มีจำนวนจำกัด ไม่ว่าจะสิ่งนั้นจะเป็นวัตถุหรือไม่ใช่วัตถุ สังคมในกรุงเทพมหานครมีการแข่งขันสูง ต่างจากสังคมในเขตปริมณฑลซึ่งมีลักษณะเรียบง่ายมากกว่า รัชนิกร เสรมย์โร (2528:37) กล่าวว่าคนชนบทมีความมัธยัสถ์มากกว่าคนในเมืองและมีค่านิยมเรื่องการประหยัด และสุชา จันทน์เอม (2534:49) ความเจริญก้าวหน้าทางด้านวัตถุ คนปัจจุบันมีเครื่องอำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิตมากขึ้น เช่น รถยนต์ วิทยุ โทรทัศน์ เครื่องปรับอากาศ ฯลฯ ทั้งนี้เป็นผลมาจากความเจริญทางด้านวิทยาศาสตร์ ทำให้ทุกคนต้องดิ้นรนแสวงหาสิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านี้ แม้ว่าจะมีราคาแพงเพียงใดก็ตาม เพื่อจะได้ทัดเทียมกับผู้อื่น ซึ่งคนในสังคมเมืองของกรุงเทพมหานครมีค่านิยม ยกย่องผู้ที่มีฐานะความเป็นอยู่ดี

จากการวิเคราะห์ พบว่า มีตัวแปร 3 ตัว ที่มีความสัมพันธ์ จึงยอมรับสมมติฐานที่ 1.1 เป็นบางส่วน (ตารางที่ 4.11)

ตารางที่ 4.11
แสดงผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่าง
ตัวแปรอิสระและความต้องการด้านฐานะความเป็นอยู่

ตัวแปร	B	SE B	Beta	T	Sig T
โครงสร้างครอบครัว	.456	.279	.077	1.631	.1037
สถานภาพและบทบาท	.280	.226	.060	1.236	.2171
ภาวะสุขภาพ	.095	.187	.025	.505	.6137
เขตจังหวัด	.839	.292	.139	2.875	.0043*
เพศ	-.161	.284	-.027	-.569	.5700
แบบแผนการดำเนินชีวิต	-.140	.039	-.189	-3.597	.0004*
การศึกษา	-.299	.140	-.082	-1.637	.1025
ฐานะทางเศรษฐกิจ	.738	.139	.282	5.324	.0000*
$R^2 = 0.23821$		$R^2_{Adj} = 0.22090$	SE E = 2.60498	F = 13.75869	Sig = 0.0000

สมมติฐานข้อที่ 1.2 ที่กล่าวว่า เพศ การศึกษา เขตจังหวัด สถานภาพและบทบาท ฐานะทางเศรษฐกิจ ภาวะสุขภาพ โครงสร้างครอบครัว และแบบแผนการดำเนินชีวิต มีอิทธิพลกับความ ต้องการด้านความรัก ความอบอุ่น

ผู้วิจัยทดสอบสมมติฐาน โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุ (Multiple Regression) แบบปกติ (Enter Method) เพื่อหาความสัมพันธ์ของเพศ การศึกษา เขตจังหวัด สถานภาพและบทบาท ฐานะทางเศรษฐกิจ ภาวะสุขภาพ โครงสร้างครอบครัว และแบบแผนการดำเนินชีวิต ที่มีผลต่อความต้องการด้านความรัก ความอบอุ่นของผู้สูงอายุ ผลของการวิเคราะห์ถดถอยแสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระทุกตัว พบว่า ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ ยกเว้น ตัวแปรด้านการสมาคมกับเพื่อนฝูง และตัวแปรด้านแบบแผนการดำเนินชีวิต จึงได้นำตัวแปรทั้งสองตัวมารวมด้วยกันโดยเรียกว่า ตัวแปรแบบแผนการดำเนินชีวิต เมื่อนำมาทำการวิเคราะห์อีกครั้ง ผลการวิเคราะห์มีดังนี้ (ตารางที่ 4.12)

ตารางที่ 4.12

แสดงผลการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและความต้องการความรัก ความอบอุ่น

ตัวแปร	เพศ	การศึกษา	เขตจังหวัด	ภาวะสุขภาพ	สถานภาพและบทบาท	ฐานะทางเศรษฐกิจ	แบบแผนการดำเนินชีวิต	โครงสร้างครอบครัว	ความต้องการความรัก ความอบอุ่น
เพศ	1.000								
การศึกษา	.184	1.000							
เขตจังหวัด	-.040	.070	1.000						
ภาวะสุขภาพ	.074	.195	-.040	1.000					
สถานภาพและบทบาท	.103	-.049	.031	-.004	1.000				
ฐานะทางเศรษฐกิจ	-.025	-.142	.129	-.254	.221	1.000			
แบบแผนดำเนินชีวิต	.121	.274	-.132	.140	.011	-.312	1.000		
โครงสร้างครอบครัว	-.028	-.093	.055	.066	.024	.043	-.107	1.000	
ความต้องการความรัก ความอบอุ่น	.021	-.130	.024	-.126	-.016	.104	-.139	.045	1.000

จากการวิเคราะห์หาคออสัญพหุ ผลการศึกษาพบตัวแปรที่มีอิทธิพลกับความรัก ความอบอุ่น ตัวแปรทั้ง 8 ได้แก่ เพศ การศึกษา เขตจังหวัด สถานภาพและบทบาท ฐานะทางเศรษฐกิจ ภาวะสุขภาพ โครงสร้างครอบครัว และแบบแผนการดำเนินชีวิต พบว่า ไม่มีตัวแปรใดเลยที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการด้านความรัก ความอบอุ่น

จากการที่ได้ผลการวิเคราะห์เช่นนี้ ทั้งนี้ น่าจะเนื่องมาจากคนทุกคนไม่ว่าจะอยู่สถานะใด อาชีพ บทบาทใด ต่างต้องการความรัก ความอบอุ่นทุกคน ด้วยเหตุนี้ จึงไม่สามารถจำแนกได้ว่า ตัวแปรใด โดยเฉพาะจะมีความสัมพันธ์กับความต้องการความรัก ความอบอุ่น ซึ่งสอดคล้องกับ ทฤษฎีความต้องการขั้นพื้นฐานของมาสโลว์ ที่ว่ามนุษย์ทุกคนมีความปรารถนาจะให้เป็นที่รักของผู้อื่น และต้องการมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น และเป็นส่วนหนึ่งของหมู่ (ตารางที่ 4.13)

ตารางที่ 4.13
แสดงผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่าง
ตัวแปรอิสระและความต้องการด้านความรัก ความอบอุ่น

ตัวแปร	B	SE B	Beta	T	Sig T
โครงสร้างครอบครัว	.131	.306	.023	.429	.6680
สถานภาพและบทบาท	-.178	.247	-.040	-.721	.4715
เขตจังหวัด	-.264	.206	-.074	-1.283	.2005
ภาวะสุขภาพ	-.360	.320	-.062	-1.127	.2606
เพศ	.319	.310	.057	1.030	.3038
แบบแผนการดำเนินชีวิต	-.048	.043	-.067	-1.119	.2641
การศึกษา	-.180	.152	-.069	-1.187	.2362
ฐานะทางเศรษฐกิจ	.060	.152	.069	.392	.6954
$R^2 = 0.02822$ $R^2_{Adj} = 0.00521$ $SE E = 2.80120$ $F = 1.22671$ $Sig = 0.2823$					

สมมติฐานข้อที่ 1.3 ที่กล่าวว่า เพศ การศึกษา เขตจังหวัด สถานภาพและบทบาท ฐานะทางเศรษฐกิจ ภาวะสุขภาพ โครงสร้างครอบครัว และแบบแผนการดำเนินชีวิต มีอิทธิพลกับความ ต้องการด้านการยอมรับ การรู้สึกคนมีคุณค่า

ผู้วิจัยทดสอบสมมติฐาน โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุ (Multiple Regression) แบบปกติ (Enter Method) เพื่อหาความสัมพันธ์ของเพศ การศึกษา เขตจังหวัด สถานภาพและบทบาท ฐานะทางเศรษฐกิจ ภาวะสุขภาพ โครงสร้างครอบครัว และแบบแผนการดำเนินชีวิต ที่มีผลต่อความ ต้องการด้านการยอมรับ การรู้สึกคนมีคุณค่าของผู้สูงอายุ ผลของการวิเคราะห์ถดถอยแสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระทุกตัว พบว่า ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ ยกเว้น ตัวแปรด้านการสมาคมกับเพื่อนฝูง และตัวแปรด้านแบบแผนการดำเนินชีวิต จึงได้นำตัวแปรทั้งสองตัวมารวมด้วยกันโดยเรียกว่า ตัวแปรแบบแผนการดำเนินชีวิต เมื่อนำมาทำการวิเคราะห์อีกครั้ง ผลการวิเคราะห์มีดังนี้ (ตารางที่ 4.14)

ตารางที่ 4.14
แสดงผลการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่าง
ตัวแปรอิสระและความต้องการการยอมรับ การรู้สึกคนมีคุณค่า

ตัวแปร	เพศ	การศึกษา	เขตจังหวัด	ภาวะสุขภาพ	สถานภาพและบทบาท	ฐานะทางเศรษฐกิจ	แบบแผนการดำเนินชีวิต	โครงสร้างครอบครัว	การยอมรับรู้สึกคนมีคุณค่า
เพศ	1.000								
การศึกษา	.196	1.000							
เขตจังหวัด	-.057	.056	1.000						
ภาวะสุขภาพ	.087	.200	-.034	1.000					
สถานภาพและบทบาท	.132	-.040	.033	-.015	1.000				
ฐานะทางเศรษฐกิจ	-.001	-.135	-.131	-.257	.226	1.000			
แบบแผนดำเนินชีวิต	.120	.278	-.150	.151	.012	-.315	1.000		
โครงสร้างครอบครัว	-.052	-.106	.048	-.056	.014	.023	-.110	1.000	
การยอมรับ รู้สึกคนมีคุณค่า	.010	-.062	-.077	-.081	-.128	.062	-.130	.049	1.000

จากการวิเคราะห์หาค่าสหสัมพันธ์ ผลการศึกษาพบตัวแปรที่มีอิทธิพลกับความต้องการด้านการยอมรับ การรู้สึกคนมีคุณค่ามีเพียง 1 ตัวแปร

ภาวะสุขภาพซึ่งหมายถึงการมีสุขภาพแข็งแรงมีอิทธิพลกับความต้องการด้านการยอมรับ การรู้สึกคนมีคุณค่า ซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในเชิงบวก หมายความว่า ผู้สูงอายุที่มีภาวะสุขภาพที่ดีกว่าจะมีความต้องการด้านการยอมรับ การรู้สึกคนมีคุณค่าสูงกว่าผู้สูงอายุที่มีภาวะสุขภาพไม่ดี ทั้งนี้ น่าจะอธิบายได้ว่าผู้ที่มีสุขภาพแข็งแรง ย่อมนำมาสู่การมีสุขภาพจิตที่ดี สามารถปรับตัวได้ดีกับการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่การเป็นผู้สูงอายุโดยไม่เกิดภาวะถดถอย ยังคงทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่นที่เคยทำได้ ผู้สูงอายุเหล่านี้ย่อมยังคงต้องการจะมีวิถีชีวิตในสังคมอย่างปกติ และได้รับการยอมรับว่าตนมีคุณค่าเท่ากับที่ตนเคยมีมา สุชา จันทร์แอม (2534:14) สุขภาพทางกายและสุขภาพทางจิตมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างใกล้ชิดคนที่มีร่างกายแข็งแรง สุขภาพดีย่อมมีจิตใจร่าเริงสนุกสนานตรงกันข้ามกับคนที่ไม่แข็งแรงย่อมเจ็บป่วยเสมอ ทำให้มีอารมณ์หงุดหงิด รำคาญใจ รู้สึกท้อแท้ หดท้อกำลังใจ บางครั้งไม่สามารถดูแลตนเองได้ รู้สึกเป็นภาระแก่ผู้ที่อยู่ใกล้ชิด ส่วนตัวแปรอื่น ๆ ไม่พบความสัมพันธ์ ผลการวิเคราะห์ข้อนี้จึงยอมรับสมมติฐานที่ 1.3 เป็นบางส่วน (ตารางที่ 4.15)

ตารางที่ 4.15

แสดงผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่าง
ตัวแปรอิสระและความต้องการด้านการยอมรับ การรู้สึกคนมีคุณค่า

ตัวแปร	B	SE B	Beta	T	Sig T
โครงสร้างครอบครัว	.041	.159	.014	.259	.7961
สถานภาพและบทบาท	.206	.128	.088	1.607	.1090
ภาวะสุขภาพ	.236	.106	.126	2.226	.0267*
เขตจังหวัด	-.263	.166	-.087	-1.583	.1143
เพศ	.035	.162	.012	.219	.8266
แบบแผนการดำเนินชีวิต	-.039	.022	-.106	-1.7744	.0769
การศึกษา	-.058	.079	-.042	-.732	.4644
ฐานะทางเศรษฐกิจ	.054	.079	.041	.684	.4946
$R^2 = .04084$	$R^2_{Adj} = .01846$	SE E = .146144	F = 1.82539	Sig = .0713	

สมมติฐานข้อที่ 1.4 ที่กล่าวว่า เพศ การศึกษา เขตจังหวัด สถานภาพและบทบาท ฐานะทางเศรษฐกิจ ภาวะสุขภาพ โครงสร้างครอบครัว และแบบแผนการดำเนินชีวิต มีอิทธิพลกับความ ต้องการด้านการแสวงหาตนเอง

ผู้วิจัยทดสอบสมมติฐาน โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุ (Multiple Regression) แบบปกติ (Enter Method) เพื่อหาความสัมพันธ์ของเพศ การศึกษา เขตจังหวัด สถานภาพและบทบาท ฐานะทางเศรษฐกิจ ภาวะสุขภาพ โครงสร้างครอบครัว และแบบแผนการดำเนินชีวิต ที่มีผลต่อความต้องการด้านการแสวงหาตนเองของผู้สูงอายุ ผลของการวิเคราะห์ถดถอยแสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระทุกตัว พบว่า ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ ยกเว้น ตัวแปรด้านการสมาคมกับเพื่อนฝูง และตัวแปรด้านแบบแผนการดำเนินชีวิต จึงได้นำตัวแปรทั้งสองตัวมารวมด้วยกันโดยเรียกว่า ตัวแปรแบบแผนการดำเนินชีวิต เมื่อนำมาทำการวิเคราะห์อีกครั้ง ผลการวิเคราะห์มีดังนี้ (ตารางที่ 4.16)

ตารางที่ 4.18

แสดงผลการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและความต้องการด้านการแสวงหาตนเอง

ตัวแปร	เพศ	การศึกษา	เขตจังหวัด	ภาวะสุขภาพ	สถานภาพและบทบาท	ฐานะเศรษฐกิจ	แบบแผนการดำเนินชีวิต	โครงสร้างครอบครัว	การแสวงหาตนเอง
เพศ	1.000								
การศึกษา	-.192	1.000							
เขตจังหวัด	-.045	.070	1.000						
ภาวะสุขภาพ	.092	.206	-.044	1.000					
สถานภาพและบทบาท	.111	-.049	.025	-.012	1.000				
ฐานะทางเศรษฐกิจ	.008	-.134	.127	-.258	.221	1.000			
แบบแผนดำเนินชีวิต	.107	-.266	-.143	.152	.009	-.334	1.000		
โครงสร้างครอบครัว	-.039	-.092	.049	.044	.006	.031	-.112	1.000	
การแสวงหาตนเอง	-.071	.208	.170	-.134	-.026	-.114	.257	.009	1.000

จากการวิเคราะห์หาค่าความสัมพันธ์ ผลการศึกษาพบตัวแปรที่มีอิทธิพลกับความต้องการด้านการแสวงหาตนเองพบ 3 ตัวแปรคือ การอยู่อาศัยในเขตจังหวัดที่ต่างกัน แบบแผนการดำเนินชีวิต ซึ่งมีความสัมพันธ์ในเชิงบวก และตัวแปรด้านเพศซึ่งมีความสัมพันธ์ในเชิงผกผัน

เขตจังหวัด มีอิทธิพลกับความต้องการด้านการแสวงหาตนเอง ซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในเชิงบวก หมายความว่า ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครจะมีความต้องการด้านการแสวงหาตนเองซึ่งหมายถึง การได้ทำในสิ่งที่ตนพอใจ การแสวงหาความสงบ และการทำเข้าใจในศาสนา มากกว่าผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตปริมณฑล ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครจะต้องมีการต่อสู้ดิ้นรน กระตือรือร้น เพื่อความอยู่รอดอยู่ตลอดเวลา จึงทำให้ผู้สูงอายุที่อยู่ในกรุงเทพมหานครมีความต้องการแสวงหาตนเอง หากความสุข ให้แก่ตนเองมากกว่า

ลำดับต่อมาคือแบบแผนการดำเนินชีวิต มีอิทธิพลกับความต้องการด้านการแสวงหาตนเอง ซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในเชิงบวก หมายความว่า ผู้สูงอายุที่มีแบบแผนการดำเนินชีวิตปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัย จะมีความต้องการด้านการแสวงหาตนเองมากกว่าผู้สูงอายุที่ไม่มีการปรับเปลี่ยนหรือปรับเปลี่ยนแบบแผนการดำเนินชีวิตน้อย ที่เป็นเช่นนี้น่าจะเกิดจากผู้สูงอายุที่ยังคงทำกิจกรรมต่าง ๆ มาก ยังพบปะผู้คนมากพบว่าตนเองยังต้องเสาะแสวงหาความสงบสุข เป็นต้น ขณะที่ผู้สูงอายุที่ไม่เข้าสู่สังคมแล้ว ไม่ได้ติดตามข่าวสารบ้านเมืองมากนัก พบว่าตนเองไม่จำเป็นต้องเสาะแสวงหาความสงบสุขมากเท่าใดนัก

ส่วน เพศ มีความสัมพันธ์กับความต้องการด้านการแสวงหาตนเองในเชิงผกผัน หมายความว่า เพศชาย จะมีความต้องการด้านการแสวงหาตนเองน้อยกว่าเพศหญิง อาจจะเนื่องจากเพศหญิงมีบทบาท ภาระ และหน้าที่ความรับผิดชอบทั้งงานภายในบ้านและนอกบ้านมากและเพศหญิงอาจจะพานพบกับความทุกข์ในการครองชีวิต ทั้งชีวิตครอบครัว และการดูแลสมาชิกในครอบครัวมากกว่าเพศชาย ดังนั้น เมื่อมีอายุเข้าสู่วัยสูงอายุ จึงมีความต้องการที่จะแสวงหาความสุข ความพอใจมากกว่าเพศชาย ผลการศึกษา จึงยอมรับสมมติฐานเป็นบางส่วน (ตารางที่ 4.17)

ตารางที่ 4.17

แสดงผลการวิเคราะห์หาคออยพหุเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่าง
ตัวแปรอิสระและความต้องการด้านการแสวงหาตนเอง

ตัวแปร	B	SE B	Beta	T	Sig T
โครงสร้างครอบครัว	.153	.220	.035	.698	.4857
สถานภาพและบทบาท	-.177	.149	-.0647	1.187	.2361
ภาวะสุขภาพ	-.053	.179	-.015	-.297	.7664
เขตจังหวัด	.956	.230	.216	4.168	.0000*
เพศ	-.537	.224	-.124	-2.397	.0171*
แบบแผนการดำเนินชีวิต	.131	.031	.240	4.247	.0000*
การศึกษา	.214	.110	.105	1.938	.0535
ฐานะทางเศรษฐกิจ	-.039	.111	-.021	.358	.7206
$R^2 = .12598$ $R^2_{Adj} = .10589$ SE E = 2.04320 F = 6.27011 Sig = .0000					

ตอนที่ 6 การทดสอบสมมติฐานที่ 2

การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวทางสังคมของผู้สูงอายุ

การศึกษาเรื่องนี้ เป็นการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวทางสังคมของผู้สูงอายุ ได้แก่ การรู้จักตนเองและคุณค่าของตนเอง ความมั่นคงทางจิตใจ การให้ความรักและรับความรักจากผู้อื่น การไม่วิตกกังวลและหวาดกลัว และการปรับตัวทางสังคมในภาพรวม โดยคาดว่า ปัจจัยที่น่าจะมีอิทธิพลต่อการปรับตัวทางสังคมทาง 5 ด้าน คือ ลักษณะส่วนบุคคล ภาวะสุขภาพ การเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยได้ทำการวิเคราะห์ตัวแปรที่คาดว่าจะมีอิทธิพลต่อการปรับตัวทางสังคม ทั้ง 5 ด้านนั้น ดังนี้

1. ลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ การศึกษา เขตจังหวัด ภาวะสุขภาพ มีอิทธิพลกับการรู้จักตนเองและคุณค่าของตนเอง ความมั่นคงทางจิตใจ การให้ความรักและรับความรักจากผู้อื่น การไม่วิตกกังวลและหวาดกลัว และการปรับตัวทางสังคม

2. การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ได้แก่ สถานภาพและบทบาท ฐานะทางเศรษฐกิจ โครงสร้างครอบครัว การสมาคมกับเพื่อนฝูงและแบบแผนการดำเนินชีวิต มีอิทธิพลกับการรู้จักตนเองและคุณค่าของตนเอง ความมั่นคงทางจิตใจ การให้ความรักและรับความรักจากผู้อื่น การไม่วิตกกังวลและหวาดกลัว และการปรับตัวทางสังคม

สมมติฐานข้อที่ 2.1 ที่กล่าวว่า เพศ การศึกษา เขตจังหวัด สถานภาพและบทบาท ฐานะทางเศรษฐกิจ ภาวะสุขภาพ โครงสร้างครอบครัว และแบบแผนการดำเนินชีวิต มีอิทธิพลกับการรู้จักตนเองและคุณค่าของตนเอง

ผู้วิจัยทดสอบสมมติฐาน โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุ (Multiple Regression) แบบปกติ (Enter Method) เพื่อหาความสัมพันธ์ของเพศ การศึกษา เขตจังหวัด สถานภาพและบทบาท ฐานะทางเศรษฐกิจ ภาวะสุขภาพ โครงสร้างครอบครัว และแบบแผนการดำเนินชีวิต ที่มีผลต่อการรู้จักตนเองและคุณค่าของตนเองของผู้สูงอายุ ผลของการวิเคราะห์แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระทุกตัว พบว่า ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ ยกเว้น ตัวแปรด้านการสมาคมกับเพื่อนฝูง และตัวแปรด้านแบบแผนการดำเนินชีวิต จึงได้นำตัวแปรทั้งสองตัวมารวมด้วยกันโดยเรียกว่า ตัวแปรแบบแผนการดำเนินชีวิต เมื่อนำมาทำการวิเคราะห์อีกครั้ง ผลการวิเคราะห์มีดังนี้

ตารางที่ 4.18

แสดงผลการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและการรู้จักตนเอง และคุณค่าของตนเอง

ตัวแปร	เพศ	การศึกษา	เขตจังหวัด	ภาวะสุขภาพ	สถานภาพและบทบาท	ฐานะทางเศรษฐกิจ	แบบแผนการดำเนินชีวิต	โครงสร้างครอบครัว	การรู้จักตนเองและคุณค่าตนเอง
เพศ	1.000								
การศึกษา	.191	1.000							
เขตจังหวัด	-.048	.067	1.000						
ภาวะสุขภาพ	.084	.190	-.031	1.000					
สถานภาพและบทบาท	-.123	-.054	.034	-.009	1.000				
ฐานะทางเศรษฐกิจ	.002	-.134	.134	-.257	.232	1.000			
แบบแผนดำเนินชีวิต	-.105	.269	-.146	-.135	.017	-.330	1.000		
โครงสร้างครอบครัว	-.049	-.115	.063	.052	-.005	.028	-.120	1.000	
การรู้จักตนเองและคุณค่าตนเอง	.034	.155	.052	.231	.091	-.029	.254	-.030	1.000

จากผลการศึกษา พบว่ามีลักษณะ 2 ประการที่มีอิทธิพลต่อการรู้จักตนเอง และคุณค่าของตนเอง อันได้แก่ แบบแผนการดำเนินชีวิต และภาวะสุขภาพ

แบบแผนการดำเนินชีวิตมีอิทธิพลกับการรู้จักตนเองและคุณค่าของตนเอง ซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในเชิงบวกแสดงให้เห็นว่า ผู้สูงอายุที่มีแบบแผนการดำเนินชีวิตมากจะมีการรู้จักตนเองและคุณค่าของตนเองมากกว่าผู้สูงอายุที่มีแบบแผนการดำเนินชีวิตน้อย ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีกิจกรรมทางสังคม (Activity Theory) ที่อธิบายว่า สำหรับผู้สูงอายุที่มีกิจกรรมมากอย่างขึ้นเพียงไรก็สามารถจะปรับตัวได้มากขึ้นเท่านั้น และตรงกับแนวคิดการปรับตัวทางสังคมที่ดีผู้สูงอายุจะต้องรู้จักคุณค่าของตนเอง นั่นก็คือ การได้ทำหน้าที่ กิจกรรมต่าง ๆ ให้แก่สังคม เป็นต้น และสอดคล้องกับการศึกษาของ นงลักษณ์ บุญไทย (2539:156) ซึ่งพบว่า ผู้สูงอายุที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมกับบุตรหลานหรือญาติมากมีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองสูง ส่วนผู้สูงอายุที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมกับบุตรหลานหรือญาติน้อยมีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของฉันทนา กาญจนพจน์ (2529) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของผู้สูงอายุมีความสัมพันธ์กับอ้อม โนทัศน์

ส่วนภาวะสุขภาพ มีอิทธิพลกับการรู้จักตนเองและคุณค่าของตนเอง ซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในเชิงบวก หมายความว่า ผู้สูงอายุที่มีภาวะสุขภาพที่ดี จะมีการรู้จักตนเองและคุณค่าของตนเองมากกว่าผู้สูงอายุที่มีภาวะสุขภาพไม่ดี ทั้งนี้ เนื่องมาจากผู้สูงอายุที่มีภาวะสุขภาพที่แข็งแรง นำมาสู่การมีสุขภาพจิตที่ดี ทำให้ผู้สูงอายุมีความสุข ความเชื่อมั่นในการดูแลช่วยเหลือตนเองโดยไม่เป็นภาระแก่บุตรหลาน จึงมีการรู้จักตนเองและคุณค่าของตนเอง ส่วนผู้สูงอายุที่มีภาวะสุขภาพไม่สมบูรณ์แข็งแรง มักมีความวิตกกังวล สุขภาพจิตไม่ค่อยดี จึงมีความรู้สึกว่าคุณค่าของตัวเองไม่มีคุณค่า ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ นางลักขณ์ บุญไทย (2539:153) พบว่า ผู้สูงอายุที่มีปัญหาสุขภาพมาก มีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองต่ำ ส่วนผู้สูงอายุที่มีปัญหาสุขภาพน้อย (สุขภาพดี) มีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองสูง การศึกษาของบรุคฮาร์ด (Bruchardt, 1985:25) ที่พบว่า ความรุนแรงของโรคที่ผู้สูงอายุเป็นมีความสัมพันธ์ทางลบกับความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุ และการศึกษาของ วิวิวรรณ ชศวิวัฒน์(2535) ที่พบว่า การรับรู้ภาวะสุขภาพมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุและการศึกษาของแอนโทนูซซี่ และแจคสัน (Antonucci & Jackson, 1967) อ้างใน นางลักขณ์ บุญไทย (2539:153) ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานเป็นบางส่วน (ตารางที่ 4.19)

ตารางที่ 4.19

แสดงผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่าง
ตัวแปรอิสระและการรู้จักตนเองและคุณค่าของตนเอง

ตัวแปร	B	SE B	Beta	T	Sig T
โครงสร้างครอบครัว	.060	.459	.007	.131	.8958
สถานภาพและบทบาท	.443	.370	.063	1.197	.2322
ภาวะสุขภาพ	1.145	.313	.200	3.662	.0003*
เขตจังหวัด	.896	.480	.097	1.868	.0626
เพศ	-.300	.466	-.034	-.644	.5202
แบบแผนการดำเนินชีวิต	.257	.063	.233	4.046	.0001*
การศึกษา	.242	.229	.058	1.054	.2927
ฐานะทางเศรษฐกิจ	.414	.229	.106	1.810	.0711
$R^2 = .11402$ $R^2_{Adj} = .09320$ SE E = 4.20848 F = 5.50140 Sig = .0000					

สมมติฐานข้อที่ 2.2 ที่กล่าวว่า เพศ การศึกษา เขตจังหวัด สถานภาพและบทบาท ฐานะทางเศรษฐกิจ ภาวะสุขภาพ โครงสร้างครอบครัว และแบบแผนการดำเนินชีวิต มีอิทธิพลกับความมั่นคงทางจิตใจ

ผู้วิจัยทดสอบสมมติฐาน โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุ (Multiple Regression) แบบปกติ (Enter Method) เพื่อหาความสัมพันธ์ของเพศ การศึกษา เขตจังหวัด สถานภาพและบทบาท ฐานะทางเศรษฐกิจ ภาวะสุขภาพ โครงสร้างครอบครัว และแบบแผนการดำเนินชีวิต ที่มีผลต่อความต้องการด้านการยอมรับ การรู้สึกตนมีคุณค่าของผู้สูงอายุ ผลของการวิเคราะห์ถดถอยแสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระทุกตัว พบว่า ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ ยกเว้น ตัวแปรด้านการสมาคมกับเพื่อนฝูง และตัวแปรด้านแบบแผนการดำเนินชีวิต จึงได้นำตัวแปรทั้งสองตัวมารวมด้วยกันโดยเรียกว่า ตัวแปรแบบแผนการดำเนินชีวิต เมื่อนำมาทำการวิเคราะห์อีกครั้ง ผลการวิเคราะห์มีดังนี้

ตารางที่ 4.20

แสดงผลการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและความมั่นคงทางจิตใจ

ตัวแปร	เพศ	การศึกษา	เขตจังหวัด	ภาวะสุขภาพ	สถานภาพและบทบาท	ฐานะทางเศรษฐกิจ	แบบแผนการดำเนินชีวิต	โครงสร้างครอบครัว	ความมั่นคงทางจิตใจ
เพศ	1.000								
การศึกษา	.198	1.000							
เขตจังหวัด	-.035	.061	1.000						
ภาวะสุขภาพ	.063	.190	-.033	1.000					
สถานภาพและบทบาท	.111	-.044	.027	-.008	1.000				
ฐานะทางเศรษฐกิจ	.010	-.149	.127	-.262	.229	1.000			
แบบแผนดำเนินชีวิต	.095	.273	-.150	.153	.017	-.335	1.000		
โครงสร้างครอบครัว	-.040	-.109	.054	.055	.009	.015	-.116	1.000	
ความมั่นคงทางจิตใจ	-.016	.225	.163	.254	.044	-.030	.109	-.040	1.000

ผลการศึกษาพบว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความมั่นคงทางจิตใจของผู้สูงอายุมี 3 ตัวแปร โดยตัวแปรภาวะสุขภาพมีผลมากที่สุด รองลงมาคือ การอยู่อาศัยในเขตจังหวัดที่ต่างกัน และลำดับสุดท้ายคือ ระดับการศึกษา

ภาวะสุขภาพ มีอิทธิพลกับความมั่นคงทางจิตใจ ซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในเชิงบวก หมายความว่า ผู้สูงอายุที่มีภาวะสุขภาพดี จะมีความมั่นคงทางจิตใจดีกว่าผู้สูงอายุที่มีภาวะสุขภาพไม่ดี ทั้งนี้ เนื่องมาจากการมีสุขภาพที่ดีทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกภูมิใจ และมั่นใจในตนเอง ไม่รู้สึกท้อแท้ต่อสภาพปัญหาสุขภาพของตน จึงมีความมั่นคงทางด้านจิตใจมากกว่าผู้สูงอายุที่มีภาวะสุขภาพไม่ดี

เขตจังหวัด มีอิทธิพลกับความมั่นคงทางจิตใจ ซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในเชิงบวก หมายความว่า ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร มีความมั่นคงทางด้านจิตใจมากกว่าผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตปริมณฑล ทั้งนี้ เนื่องมาจากผู้สูงอายุที่อยู่ในกรุงเทพมหานครมีวิถีการดำเนินชีวิต การทำงาน ที่ต้องต่อสู้ต่อภาวะค่าครองชีพที่สูง และต้องแข่งขันในการทำมาหากินมากกว่าผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตปริมณฑล จึงทำให้มีความมั่นคงทางด้านจิตใจมากกว่าผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตปริมณฑล

สำหรับการศึกษา มีอิทธิพลกับความมั่นคงทางจิตใจ ซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในเชิงบวก หมายความว่า ผู้สูงอายุที่มีการศึกษาสูงกว่า จะมีความมั่นคงทางด้านจิตใจมากกว่าผู้สูงอายุที่มีระดับการศึกษาน้อยกว่า เนื่องจากผู้ที่ได้รับการศึกษาสูงมากเท่าใด จะมีโอกาสได้เรียนรู้ มีประสบการณ์ มีกระบวนการคิด ได้มากกว่าผู้ที่ได้รับการศึกษาน้อยหรือไม่ได้รับการศึกษา สอดคล้องกับผลการศึกษาของมารศรี นุชแสงพลี (2532: 26-35) ผู้สูงอายุที่มีระดับการศึกษาสูงมีความคิดเกี่ยวกับตนเองในทางบวกทำให้มีความมั่นใจในตนเอง จึงยอมรับสมมติฐานเป็นบางส่วน (ตารางที่ 4.21)

ตารางที่ 4.21
แสดงผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่าง
ตัวแปรอิสระและความมั่นคงทางจิตใจ

ตัวแปร	B	SE B	Beta	T	Sig T
โครงสร้างครอบครัว	-.087	.216	-.020	-.402	.6881
สถานภาพและบทบาท	.034	.175	.010	.194	.8462
ภาวะสุขภาพ	.591	.145	.218	4.068	.0001*
เขตจังหวัด	.789	.225	.182	3.504	.0005*
เพศ	-.336	.219	-.079	-1.530	.1269
แบบแผนการดำเนินชีวิต	.031	.030	.059	1.042	.2980
การศึกษา	.335	.109	.166	3.060	.0024*
ฐานะทางเศรษฐกิจ	.154	.108	.082	1.424	.1554
$R^2 = .12310$	$R^2_{Adj} = .10306$	SE E = 2.00700	F = 6.14191	Sig = .0000	

สมมติฐานข้อที่ 2.3 ที่กล่าวว่า เพศ การศึกษา เขตจังหวัด สถานภาพและบทบาท ฐานะทางเศรษฐกิจ ภาวะสุขภาพ โครงสร้างครอบครัว และแบบแผนการดำเนินชีวิต มีอิทธิพลกับการรับฟังและทำความเข้าใจผู้อื่น

ผู้วิจัยทดสอบสมมติฐาน โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุ (Multiple Regression) แบบปกติ (Enter Method) เพื่อหาความสัมพันธ์ของเพศ การศึกษา เขตจังหวัด สถานภาพและบทบาท ฐานะทางเศรษฐกิจ ภาวะสุขภาพ โครงสร้างครอบครัว และแบบแผนการดำเนินชีวิต ที่มีผลต่อการรับฟังและทำความเข้าใจผู้อื่นของผู้สูงอายุ ผลของการวิเคราะห์ถดถอยแสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระทุกตัว พบว่า ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ ยกเว้น ตัวแปรด้านการสมาคมกับเพื่อนฝูง และตัวแปรด้านแบบแผนการดำเนินชีวิต จึงได้นำตัวแปรทั้งสองตัวมารวมด้วยกันโดยเรียกว่า ตัวแปรแบบแผนการดำเนินชีวิต เมื่อนำมาทำการวิเคราะห์อีกครั้ง ผลการวิเคราะห์มีดังนี้ (ตาราง 4.22)

ตารางที่ 4.22

แสดงผลการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและการรับฟังและทำความเข้าใจผู้อื่น

ตัวแปร	การ เพศ	เขต ศึกษา	ภาวะ จังหวัด	สถาน สุขภาพ	ฐานะ ภาพและ บทบาท	ฐานะ ทาง เศรษฐกิจ	แบบแผน การดำเนิน ชีวิต	โครงสร้าง ครอบครัว	การรับฟังและ ทำความเข้าใจ ผู้อื่น
เพศ	1.000								
การศึกษา	.194	1.000							
เขตจังหวัด	-.039	.060	1.000						
ภาวะสุขภาพ	.071	-.199	-.038	1.000					
สถานภาพและบทบาท	.113	-.044	-.024	-.004	1.000				
ฐานะทางเศรษฐกิจ	.007	-.133	.127	-.250	.226	1.000			
แบบแผนดำเนินชีวิต	.100	.272	-.154	.162	.018	-.328	1.000		
โครงสร้างครอบครัว	-.045	-.096	.059	.055	.009	.027	-.113	1.000	
การรับฟังและทำความเข้าใจผู้อื่น	.039	.308	.156	-.191	.044	-.053	.213	-.036	1.000

ผลการศึกษา พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการรับฟังและทำความเข้าใจผู้อื่นของผู้สูงอายุมี 4 ตัวแปร โดยระดับการศึกษาจะมีอิทธิพลมากที่สุด รองลงมาคือการอยู่อาศัยในเขตจังหวัดที่ต่างกัน ลำดับต่อมาคือ แบบแผนการดำเนินชีวิต และลำดับสุดท้ายคือภาวะสุขภาพ

ส่วนการศึกษามีอิทธิพลกับการรับฟังและทำความเข้าใจผู้อื่น ซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในเชิงบวกหมายความว่า ผู้สูงอายุที่มีการศึกษาสูงกว่า จะรับฟังและทำความเข้าใจผู้อื่นมากกว่าผู้สูงอายุที่มีระดับการศึกษาน้อยกว่า เนื่องจากผู้ที่ได้รับการศึกษาสูงมากเท่าใด จะมีโอกาสได้เรียนรู้ มีประสบการณ์ มีกระบวนการคิดการเข้าใจถึงเหตุและผล ได้มากกว่าผู้ที่ได้รับการศึกษาน้อยหรือไม่ได้รับการศึกษา ผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงทำให้เกิดบุคลิกภาพแบบสร้างสรรค์ และจะมองเห็นสภาพสังคมรอบตัวว่าเป็นขั้นตอนอย่างมีเหตุมีผลที่สามารถจะเข้าใจได้ ดังที่ Hagen (1962) อธิบายว่า บุคลิกภาพแบบสร้างสรรค์ (Innovative Personality) จะมีความต้องการอย่างมากที่จะมีอำนาจตัดสินใจด้วยตนเอง มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่น มีความต้องการที่จะเอาใจใส่ต่อสวัสดิภาพของตนเองและผู้อื่น

เขตจังหวัด มีอิทธิพลกับการรับฟังและทำความเข้าใจผู้อื่น ซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในเชิงบวกหมายความว่า ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร จะมีการรับฟังและทำความเข้าใจผู้อื่นมากกว่าผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตปริมณฑล ทั้งนี้ เนื่องจากผู้สูงอายุที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นเมืองที่เป็นศูนย์กลางของความเจริญในทุก ๆ ด้าน ทำให้ผู้สูงอายุต้องปรับตัวเข้าภาวะความเจริญ วัฒนธรรมของความเป็นเมือง ดังนั้น จึงทำให้ผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานครสามารถรับฟังและทำความเข้าใจผู้อื่นได้มากกว่าผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตปริมณฑล

สำหรับแบบแผนการดำเนินชีวิต มีอิทธิพลกับการรับฟังและทำความเข้าใจผู้อื่น ซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในเชิงบวกหมายความว่า ผู้สูงอายุที่มีกิจกรรมแบบแผนการดำเนินชีวิตไปตามสมัยนิยม จะสามารถรับฟังและทำความเข้าใจผู้อื่นมากกว่าผู้สูงอายุที่ไม่มีการทำกิจกรรมหรือทำกิจกรรมแบบแผนการดำเนินชีวิตน้อย ทั้งนี้ เนื่องมาจากผู้สูงอายุที่มีความสามารถในการปรับเปลี่ยน ไปตามความเปลี่ยนแปลงของสังคมและวัฒนธรรมตามยุคสมัย จึงทำให้ยินดีที่จะรับฟังและทำความเข้าใจผู้อื่นได้ดี

ภาวะสุขภาพ มีอิทธิพลกับการรับฟังและทำความเข้าใจผู้อื่น ซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในเชิงบวกหมายความว่า ผู้สูงอายุที่มีภาวะสุขภาพที่ดี จะมีการรับฟังและสามารถทำความเข้าใจผู้อื่นได้มากกว่าผู้สูงอายุที่มีภาวะสุขภาพไม่ดี ทั้งนี้ เนื่องมาจากผู้สูงอายุที่มีสุขภาพดีก็ยินดีที่จะรับฟังและพยายามทำความเข้าใจผู้อื่น ส่วนผู้ที่มีสุขภาพไม่ดีไม่ยากที่จะรับฟังหรือทำอะไรเพราะกังวลหรือไม่สบายใจอยู่แล้วกับสุขภาพของตนเอง จึงยอมรับสมมติฐานเป็นบางส่วน (ตารางที่ 4.23)

ตารางที่ 4.23
แสดงผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่าง
ตัวแปรอิสระและการรับฟังและทำความเข้าใจผู้อื่น

ตัวแปร	B	SE B	Beta	T	Sig T
โครงสร้างครอบครัว	-.061	.207	-.015	-.294	.7688
สถานภาพและบทบาท	.009	.168	.003	.054	.9569
ภาวะสุขภาพ	.294	.139	.112	2.117	.0349*
เขตจังหวัด	.791	.217	.187	3.645	.0003*
เพศ	-.093	.210	-.022	-.440	.6603
แบบแผนการดำเนินชีวิต	.079	.029	.153	2.735	.0065*
การศึกษา	.431	.104	.222	4.146	.0000*
ฐานะทางเศรษฐกิจ	.119	.103	.066	1.162	.2461
R ² = .13800 R ² _{Adj} = .11836 SE E = 1.93039 F = 7.02425 Sig = .0000					

สมมติฐานข้อที่ 2.4 ที่กล่าวว่า เพศ การศึกษา เขตจังหวัด สถานภาพและบทบาท ฐานะทางเศรษฐกิจ ภาวะสุขภาพ โครงสร้างครอบครัว และแบบแผนการดำเนินชีวิต มีอิทธิพลกับการให้ความรักและรับความรักจากผู้อื่น

ผู้วิจัยทดสอบสมมติฐาน โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุ (Multiple Regression) แบบปกติ (Enter Method) เพื่อหาความสัมพันธ์ของเพศ การศึกษา เขตจังหวัด สถานภาพและบทบาท ฐานะทางเศรษฐกิจ ภาวะสุขภาพ โครงสร้างครอบครัว และแบบแผนการดำเนินชีวิต ที่มีผลการให้ความรักและรับความรักจากผู้อื่นของผู้สูงอายุ ผลของการวิเคราะห์ถดถอยแสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระทุกตัว พบว่า ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ ยกเว้น ตัวแปรด้านการสมาคมกับเพื่อนฝูง และตัวแปรด้านแบบแผนการดำเนินชีวิต จึงได้นำตัวแปรทั้งสองตัวมารวมด้วยกันโดยเรียกว่า ตัวแปรแบบแผนการดำเนินชีวิต เมื่อนำมาทำการวิเคราะห์อีกครั้ง ผลการวิเคราะห์มีดังนี้

ตารางที่ 4.24

แสดงผลการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและการให้ความรัก และรับความรักจากผู้อื่น

ตัวแปร	เพศ	การศึกษา	เขตจังหวัด	ภาวะสุขภาพ	สถานภาพและบทบาท	ฐานะทางเศรษฐกิจ	แบบแผนการดำเนินชีวิต	โครงสร้างครอบครัว	การให้ความรักและรับความรัก
เพศ	1.000								
การศึกษา	.204	1.000							
เขตจังหวัด	-.034	.058	1.000						
ภาวะสุขภาพ	.083	-.189	-.043	1.000					
สถานภาพและบทบาท	-.108	-.042	.023	.001	1.000				
ฐานะทางเศรษฐกิจ	.007	-.132	.137	-.258	.235	1.000			
แบบแผนดำเนินชีวิต	.099	.286	-.151	.166	.019	-.343	1.000		
โครงสร้างครอบครัว	-.046	-.086	.055	.067	.006	.028	-.114	1.000	
การให้ความรักและรับความรัก	.010	.313	.203	-.261	.022	-.116	.348	-.006	1.000

ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการให้และรับความรักจากผู้อื่น มี 4 ตัวแปร ซึ่งมีตัวแปร 2 ตัวที่มีอิทธิพลมากที่สุดคือ การอยู่อาศัยในเขตจังหวัดที่ต่างกัน และแบบแผนการดำเนินชีวิต รองลงมาคือ ระดับการศึกษา และลำดับสุดท้ายคือ ภาวะสุขภาพ

เขตจังหวัด มีอิทธิพลกับการให้ความรัก และการรับความรักจากผู้อื่น ซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในเชิงบวกหมายความว่า ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร จะมีการให้ความรักและรับความรักจากผู้อื่นมากกว่าผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตปริมณฑล ทั้งนี้ เนื่องจากผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครจะมีเวลาว่าง จึงมีความต้องการให้การทำตนให้เป็นประโยชน์ หรืออุทิศตนให้แก่บุคคลรอบข้าง และสังคม ซึ่งเป็นเหตุที่จะต้องมีการแบ่งปันความรักซึ่งกันและกัน

แบบแผนการดำเนินชีวิต มีอิทธิพลกับการให้ความรัก และการรับความรักจากผู้อื่น มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในเชิงบวกหมายความว่า ผู้สูงอายุที่มีปรับเปลี่ยนแบบแผนการดำเนินชีวิตไปตามสมัยนิยม จะให้ความรักและรับความรักจากผู้อื่นมากกว่าผู้สูงอายุที่ไม่มีการปรับเปลี่ยนหรือปรับเปลี่ยนแบบแผนการดำเนินชีวิตน้อย

การศึกษามีอิทธิพลกับการให้ความรัก และการรับความรักจากผู้อื่น ความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในเชิงบวกหมายความว่า ผู้สูงอายุที่มีการศึกษาสูงกว่า จะให้ความรักและรับความรักจากผู้อื่นมากกว่าผู้สูงอายุที่มีระดับการศึกษาน้อยกว่า เนื่องจากผู้ที่ได้รับการศึกษาสูงมากเท่าใด จะมีการเรียนรู้ มีประสบการณ์ มีกระบวนการคิดการเข้าใจถึงเหตุและผลและเข้าใจถึงจิตใจของคนได้มากกว่าผู้ที่ได้รับการศึกษาน้อยหรือไม่ได้รับการศึกษา

ภาวะสุขภาพ มีอิทธิพลกับการให้ความรัก และการรับความรักจากผู้อื่น ซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในเชิงบวกหมายความว่า ผู้สูงอายุที่มีภาวะสุขภาพที่ดีจะการให้ความรักและรับความรักจากผู้อื่นได้มากกว่าผู้สูงอายุที่มีภาวะสุขภาพไม่ดี ทั้งนี้ เนื่องจากผู้สูงอายุที่มีสุขภาพดีก็ย่อมที่จะมีสุขภาพจิตที่ดี ความสบายใจ ไม่กังวลต่อปัญหาสุขภาพ จึงยินดีที่จะให้ความรักและรับความรักจากผู้อื่น ส่วนผู้ที่มี ภาวะสุขภาพไม่ดี มักไม่อยากจะรับฟังหรือทำอะไรเพราะกังวลหรือไม่สบายใจอยู่แล้วกับสุขภาพของตนเอง มักไม่ค่อยยุ่งเกี่ยวกับผู้อื่นใด จึงทำให้ไม่ค่อยยินดีที่จะให้ความรัก และรับความรักจากผู้อื่น จึงยอมรับสมมติฐานเป็นบางส่วน (ตารางที่ 4.25)

ตารางที่ 4.25

แสดงผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่าง
ตัวแปรอิสระและการให้ความรักและรับความรักจากผู้อื่น

ตัวแปร	B	SE B	Beta	T	Sig T
โครงสร้างครอบครัว	.143	.342	.020	.419	.6752
สถานภาพและบทบาท	.108	.278	.019	-.388	.6986
ภาวะสุขภาพ	.784	.228	.173	3.433	.0007*
เขตจังหวัด	1.933	.257	.264	5.420	.0000*
เพศ	-.486	.348	-.068	-1.396	.1636
แบบแผนการดำเนินชีวิต	.255	.048	.286	5.308	.0000*
การศึกษา	.622	.172	.184	3.609	.0004*
ฐานะทางเศรษฐกิจ	.264	.172	.084	1.536	.1255
$R^2 = .22708$	$R^2_{Adj} = .20927$	SE E = 3.16672	F = 12.74369	Sig = .0000	

สมมติฐานข้อที่ 2.5 ที่กล่าวว่า เพศ การศึกษา เขตจังหวัด สถานภาพและบทบาท ฐานะทางเศรษฐกิจ ภาวะสุขภาพ โครงสร้างครอบครัว และแบบแผนการดำเนินชีวิต มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการไม่วิตกกังวลและหวาดกลัว

ผู้วิจัยทดสอบสมมติฐาน โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุ (Multiple Regression) แบบปกติ (Enter Method) เพื่อหาความสัมพันธ์ของเพศ การศึกษา เขตจังหวัด สถานภาพและบทบาท ฐานะทางเศรษฐกิจ ภาวะสุขภาพ โครงสร้างครอบครัว และแบบแผนการดำเนินชีวิต ที่มีผลต่อการไม่วิตกกังวลและหวาดกลัวของผู้สูงอายุ ผลของการวิเคราะห์ถดถอยแสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระทุกตัว พบว่า ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ ยกเว้น ตัวแปรด้านการศึกษาสัมพันธ์กับเพื่อนฝูง และตัวแปรด้านแบบแผนการดำเนินชีวิต จึงได้นำตัวแปรทั้งสองตัวมารวมด้วยกัน โดยเรียกว่า ตัวแปรแบบแผนการดำเนินชีวิต เมื่อนำมาทำการวิเคราะห์อีกครั้ง ผลการวิเคราะห์มีดังนี้ (ตารางที่ 4.26)

ตารางที่ 4.26

แสดงผลการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและการไม่วิตกกังวลและหวาดกลัว

ตัวแปร	เพศ	การศึกษา	เขตจังหวัด	ภาวะสุขภาพ	สถานภาพและบทบาท	ฐานะทางเศรษฐกิจ	แบบแผนการดำเนินชีวิต	โครงสร้างครอบครัว	การไม่วิตกกังวลและหวาดกลัว
เพศ	1.000								
การศึกษา	.201	1.000							
เขตจังหวัด	-.043	.054	1.000						
ภาวะสุขภาพ	.079	-.197	-.040	1.000					
สถานภาพและบทบาท	.106	-.045	.017	-.000	1.000				
ฐานะทางเศรษฐกิจ	.009	-.134	.142	-.258	.239	1.000			
แบบแผนดำเนินชีวิต	.105	.269	-.159	.129	.018	-.332	1.000		
โครงสร้างครอบครัว	-.038	-.092	.068	.055	.017	.024	-.112	1.000	
การไม่วิตกกังวลและหวาดกลัว	-.038	-.120	.126	-.076	.142	.275	-.255	-.052	1.000

ผลการศึกษาพบว่า มีตัวแปรเพียง 2 ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการไม่วิตกกังวลและหวาดกลัวของผู้สูงอายุคือ ฐานะทางเศรษฐกิจ และรองลงมาคือ แบบแผนการดำเนินชีวิต

สำหรับฐานะทางเศรษฐกิจ มีอิทธิพลกับการไม่วิตกกังวลและหวาดกลัวความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในเชิงบวก หมายความว่า ผู้สูงอายุที่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดี จะไม่วิตกกังวลและหวาดกลัวมากกว่าผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้หรือฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี เนื่องจากผู้สูงอายุที่มีฐานะทางเศรษฐกิจก็ย่อมที่จะเอื้ออำนวยปัจจัยในการดำรงชีวิตหลายอย่าง เช่น การดูแล รักษาสุขภาพตนเอง การได้ไปท่องเที่ยว ดูภาพยนตร์ ไปงานสังสรรค์ต่าง ๆ ทำให้มีภาวะทางสุขภาพจิตที่ดี

แบบแผนการดำเนินชีวิต มีอิทธิพล กับการไม่วิตกกังวลและหวาดกลัว ซึ่งมีความสัมพันธ์ในผลลบ หมายความว่า ผู้สูงอายุที่สามารถปรับเปลี่ยนแบบแผนการดำเนินชีวิตไปตามสมัยนิยม จะไม่วิตกกังวลและหวาดกลัวมากกว่าผู้สูงอายุที่ไม่มีการปรับเปลี่ยนหรือปรับเปลี่ยนแบบแผนการดำเนินชีวิตน้อย ทั้งนี้ เนื่องจากผู้สูงอายุที่ยังมีการทำกิจกรรมในแบบแผนการดำเนินชีวิตที่มากหรือถดถอยจากสังคมน้อย ก็สามารถที่จะเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงไปของสภาพสังคม ได้มากกว่าผู้สูงอายุที่ไม่ยอมรับสภาพการเปลี่ยนแปลงไปของสังคม ดำเนินชีวิตแบบเดิม ๆ หรือเปลี่ยนแปลงไปเล็กน้อย จึงยอมรับสมมติฐานเป็นบางส่วน (ตารางที่ 4.27)

ตารางที่ 4.27

แสดงผลการวิเคราะห์หาคัดลอกพหุเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่าง
ตัวแปรอิสระและการไม่วิตกกังวลและหวาดกลัว

ตัวแปร	B	SE B	Beta	T	Sig T
โครงสร้างครอบครัว	.084	.320	.013	.262	.7937
สถานภาพและบทบาท	.477	.260	.096	1.835	.0673
ภาวะสุขภาพ	.173	.213	.044	.814	.4164
เขตจังหวัด	.563	.335	.087	1.677	.0944
เพศ	-.156	.325	-.024	-.479	.6323
แบบแผนการดำเนินชีวิต	-.122	.044	-.156	-2.748	.0063*
การศึกษา	-.152	.160	-.052	-.952	.3415
ฐานะทางเศรษฐกิจ	.557	.160	.201	3.480	.0006*
$R^2 = .12951$ $R^2_{Adj} = .10939$ SE E = 2.96027 F = 6.43479 Sig = .0000					

สมมติฐานข้อที่ 2.6 ที่กล่าวว่า เพศ การศึกษา เขตจังหวัด สถานภาพและบทบาท ฐานะทางเศรษฐกิจ ภาวะสุขภาพ โครงสร้างครอบครัว และแบบแผนการดำเนินชีวิต มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการปรับตัวทางสังคม

ผู้วิจัยทดสอบสมมติฐาน โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุ (Multiple Regression) แบบปกติ (Enter Method) เพื่อหาความสัมพันธ์ของเพศ การศึกษา เขตจังหวัด สถานภาพและบทบาท ฐานะทางเศรษฐกิจ ภาวะสุขภาพ โครงสร้างครอบครัว และแบบแผนการดำเนินชีวิต ที่มีผลการปรับตัวทางสังคมของผู้สูงอายุ ผลของการวิเคราะห์ถดถอยแสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระทุกตัว พบว่า ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ ยกเว้น ตัวแปรด้านการสมาคมกับเพื่อนฝูง และตัวแปรด้านแบบแผนการดำเนินชีวิต จึงได้นำตัวแปรทั้งสองตัวมารวมด้วยกันโดยเรียกว่า ตัวแปรแบบแผนการดำเนินชีวิต เมื่อนำมาทำการวิเคราะห์อีกครั้ง ผลการวิเคราะห์มีดังนี้ (ตารางที่ 4.28)

ตารางที่ 4.28

แสดงผลการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและการปรับตัวทางสังคม

ตัวแปร	เพศ	การศึกษา	เขตจังหวัด	ภาวะสุขภาพ	สถานภาพและบทบาท	ฐานะทางเศรษฐกิจ	แบบแผนการดำเนินชีวิต	โครงสร้างครอบครัว	การปรับตัวทางสังคม
เพศ	1.000								
การศึกษา	.223	1.000							
เขตจังหวัด	-.030	.050	1.000						
ภาวะสุขภาพ	.091	.184	-.020	1.000					
สถานภาพและบทบาท	.113	-.052	.023	.003	1.000				
ฐานะทางเศรษฐกิจ	.017	-.147	.150	-.268	.256	1.000			
แบบแผนดำเนินชีวิต	.108	.284	-.149	.136	.018	-.349	1.000		
โครงสร้างครอบครัว	-.043	-.106	.075	.058	.003	.021	-.120	1.000	
การปรับตัวทางสังคม	.027	.221	.215	.228	-.123	.010	.208	-.014	1.000

ผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวทางสังคมในภาพรวม พบว่า มีตัวแปรถึง 5 ตัว โดยตัวแปรที่มีผลมากที่สุดคือ การอยู่อาศัยในเขตจังหวัดที่ต่างกัน รองลงมาคือ ภาวะสุขภาพ แบบแผนการดำเนินชีวิต และลำดับสุดท้ายคือ ระดับการศึกษา

เขตจังหวัด มีอิทธิพลกับการปรับตัวทางสังคม ซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในเชิงบวก หมายความว่า ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่กรุงเทพมหานครซึ่งเป็นเมืองที่มีความเจริญ ทันสมัย เป็นศูนย์กลางของสิ่งต่าง ๆ จะมีการปรับตัวทางสังคมได้ดีกว่าผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตปริมณฑล ซึ่งต่างจากการศึกษาของ เปรมฤดี ศรีราม (2539:58) ที่พบว่า การปรับตัวของผู้สูงอายุ ไม่มีความแตกต่างกันตามเขตที่อยู่อาศัย

ภาวะสุขภาพ มีอิทธิพลกับการปรับตัวทางสังคม ซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในเชิงบวก หมายความว่า ผู้สูงอายุที่มีภาวะสุขภาพที่ดีจะมีการปรับตัวทางสังคมได้ดีกว่าผู้สูงอายุที่มีภาวะสุขภาพไม่ดี ทั้งนี้ เนื่องจากเมื่อบุคคลที่มีสุขภาพดีมีความสุขสบายกาย สบายใจ ไม่วิตกกังวลต่อสุขภาพของตน การที่มีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์เป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้สูงอายุมีความพึงพอใจในชีวิต สามารถทำกิจกรรม หรือทำงาน เดินทางไปสถานที่ต่าง ๆ กับครอบครัว พบปะเพื่อนฝูง ร่วมพัฒนาหรือนำเพื่อประโยชน์ให้กับชุมชน หรือสังคมได้มีความรู้สึก ความคิดเชิงเหตุและผลใน สภาพความเป็นจริง ซึ่งสอดคล้องกับ Markides and Martin (1979:86-93) พบว่า ปัจจัยภาวะสุขภาพมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการทำกิจกรรมในการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งคล้ายกับจากรู้นันท์ สมบูรณ์สิทธิ์ ที่พบว่า ภาวะสุขภาพมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุมากที่สุด จึงสามารถปรับตัวได้ดี เพราะผู้ที่มีสุขภาพไม่ดีปกคิมักไม่อยากจะรับฟังหรือทำอะไร เพราะกังวลหรือไม่สบายใจอยู่แล้วกับสุขภาพของตนเอง จึงมีความสามารถในการปรับตัวได้น้อยกว่า

แบบแผนการดำเนินชีวิต มีอิทธิพลกับการปรับตัวทางสังคม ซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในเชิงบวก หมายความว่า ผู้สูงอายุที่สามารถปรับเปลี่ยนแบบแผนการดำเนินชีวิต ไปตามสมัยนิยม จะมีการปรับตัวทางสังคมได้ดีกว่าผู้สูงอายุที่ไม่มีการปรับเปลี่ยนหรือปรับเปลี่ยนแบบแผนการดำเนินชีวิตน้อย

ฐานะทางเศรษฐกิจ มีอิทธิพลกับการปรับตัวทางสังคม ซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในเชิงบวก หมายความว่า ผู้สูงอายุที่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดี จะสามารถปรับตัวทางสังคม ได้มากกว่าผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้หรือฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี ทั้งนี้เนื่องจากผู้สูงอายุที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีข้อมที่จะตอบสนองความต้องการทางกายของคนได้ และเมื่อสนองตอบความต้องการทางกายได้แล้วก็จะส่งผลให้จิตใจเกิดความสบายใจ ความพอใจ อุมาพร อุคมทรัพย์กุล(2537:11) ซึ่งเงินรายได้เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิต ในด้านการสนองตอบความต้องการพื้นฐานของ

บุคคลเป็นอย่างยิ่ง สอดคล้องกับการศึกษาของ เปรณฤดี ศรีราม(2539:58) ที่พบว่า ผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยพอปรับตัวดีกว่าผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยเพียงพอ

การศึกษามีอิทธิพลกับการปรับตัวทางสังคม ซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในเชิงบวก หมายความว่า ผู้สูงอายุที่มีการศึกษาสูงกว่า จะมีการปรับตัวทางสังคมได้ดีกว่าผู้สูงอายุที่มีระดับการศึกษาน้อยกว่า เนื่องจากผู้ที่ได้รับการศึกษาสูงมากเท่าใด จะมีกระบวนการเรียนรู้ มีประสบการณ์ การรู้จักคิด การเข้าใจถึงเหตุและผลและเข้าใจถึงจิตใจของคนได้มากกว่าผู้ที่ได้รับการศึกษาน้อยหรือไม่ได้รับการศึกษา ฃรงค์ เทียนสง (2519: 688-705) การศึกษาเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการมีรายได้น้อย บุคคลที่มีการศึกษาสูงย่อมมีโอกาสที่จะประกอบอาชีพที่ดี ทำให้มีรายได้น้อยสูงขึ้น และบุคคลที่มีการศึกษาสูงจะตระหนักถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับปัญหา มีความเข้าใจเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ดี รู้จักใช้ความรู้และทักษะในการแก้ไขปัญหา อันนำไปสู่การปรับตัวทางสังคมได้ดี จึงยอมรับสมมติฐานเป็นบางส่วน (ตารางที่ 4.29)

ตารางที่ 4.29

แสดงผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่าง
ตัวแปรอิสระและการปรับตัวทางสังคม

ตัวแปร	B	SE B	Beta	T	Sig T
โครงสร้างครอบครัว	.004	1.097	-7.706	.003	.9974
สถานภาพและบทบาท	.986	.881	.059	1.119	.2641
ภาวะสุขภาพ	2.720	.743	.199	3.662	.0003*
เขตจังหวัด	5.449	1.143	.250	4.767	.0000*
เพศ	-1.138	1.119	-.053	-1.018	.3096
แบบแผนการดำเนินชีวิต	.514	.151	.196	3.390	.0008*
การศึกษา	1.282	.550	.128	2.332	.0203*
ฐานะทางเศรษฐกิจ	1.333	.557	.142	2.392	.0173*
$R^2 = .16912$	$R^2_{Adj} = .14867$	SE E = 9.80948	F = 8.26912	Sig = .0000	

จากการศึกษาตัวแปรทั้ง 8 ตัว คือ โครงสร้างครอบครัว สถานภาพและบทบาท ภาวะสุขภาพ เขตจังหวัด เพศ แบบแผนการดำเนินชีวิต การศึกษา และฐานะทางเศรษฐกิจกับความต้องการ และการปรับตัวทางสังคมของผู้สูงอายุ สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. โครงสร้างครอบครัว ผลการศึกษา พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์ใด ๆ กับความต้องการ และการปรับตัวทางสังคมของผู้สูงอายุ
2. สถานภาพและบทบาท ผลการศึกษา พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์ใด ๆ กับความต้องการ และการปรับตัวทางสังคมของผู้สูงอายุ
3. ภาวะสุขภาพ ผลการศึกษา พบว่า
 - 3.1 มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับความต้องการด้านการยอมรับ การรู้สึกคนมีคุณค่า
 - 3.2 มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการปรับตัวด้านการรู้จักตนเองและคุณค่าตนเอง ด้านความมั่นคงทางจิตใจ ด้านการรับฟังและทำความเข้าใจผู้อื่น ด้านการให้ความรัก และรับความรักจากผู้อื่น ด้านการไม่วิตกกังวลและหวาดกลัว และการปรับตัวทางสังคม
4. เขตจังหวัด ผลการศึกษา พบว่า
 - 4.1 มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับความต้องการด้านฐานะความเป็นอยู่ ด้านการแสวงหาตนเอง
 - 4.2 มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการปรับตัวทางสังคม ด้านความมั่นคงทางจิตใจ ด้านการรับฟังและทำความเข้าใจผู้อื่น ด้านการให้ความรัก และรับความรักจากผู้อื่น และการปรับตัวทางสังคม
5. เพศ ผลการศึกษา พบว่า
 - 5.1 มีความสัมพันธ์ในเชิงผกผันกับความต้องการด้านการแสวงหาตนเอง
6. แบบแผนการดำเนินชีวิต ผลการศึกษา พบว่า
 - 6.1 มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับความต้องการด้านการแสวงหาตนเอง
 - 6.2 มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการปรับตัวทางสังคมด้านการรู้จักตนเองและคุณค่าตนเองด้านความมั่นคงทางจิตใจ ด้านการรับฟังและทำความเข้าใจผู้อื่น ด้านการให้ความรัก และรับความรักจากผู้อื่น
 - 6.3 มีความสัมพันธ์ในเชิงผกผันกับความต้องการด้านฐานะความเป็นอยู่
 - 6.4 มีความสัมพันธ์ในเชิงผกผันกับการปรับตัวทางสังคมด้านการไม่วิตกกังวล และหวาดกลัว และการปรับตัวทางสังคม

7. การศึกษา ผลการศึกษา พบว่า

- 7.1 มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการปรับตัวทางสังคมด้านการรู้จักตนเองและคุณค่าตนเองด้านความมั่นคงทางจิตใจ ด้านการรับฟังและทำความเข้าใจผู้อื่น ด้านการให้ความรัก และรับความรักจากผู้อื่น ด้านการไม่วิตกกังวลและหวาดกลัว และการปรับตัวทางสังคม

8. ฐานะทางเศรษฐกิจ ผลการศึกษา พบว่า

- 8.1 มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับความต้องการด้านฐานะความเป็นอยู่
8.2 มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการปรับตัวทางสังคมด้านการไม่วิตกกังวล และหวาดกลัว และการปรับตัวทางสังคม

